

วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

คุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณาของวุฒิสภา

(ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินซึ่งวุฒิสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๖)

อ.พ. ๑๖/๒๕๖๔

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

www.senate.go.th

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และนำเสนอข้อมูลสำคัญที่จำเป็นต่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบแล้ว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ เพื่อใช้ในราชการวงงาน ด้านนิติบัญญัติของวุฒิสภา โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น สำหรับประกอบการพิจารณา ของสมาชิกวุฒิสภา

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นางสาวนภภรณ์ ใจสัจจะ	เลขาธิการวุฒิสภา
นายสุรรัตน์ หวังต่อลาภ	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายบุญสงค์ ทองอินทร์	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๑
นายธีรพัฒน์ พิเชฐวงศ์	นิติกรชำนาญการพิเศษ
นางพัชรา พุกเศรษฐี	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นางพวงผกา วรศิลป์	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวอลงกรณ์ ตันเบ็ด	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวบุษบา เสือแป้น	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๘๘

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๕๘๒๙ , ๐ ๒๘๓๑ ๕๘๙๐

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกวุฒิสภา และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมวุฒิสภา สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

ส่วนที่ ๑ สารระสำคัญ บทวิเคราะห์ และตารางเปรียบเทียบ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. สารระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๑
๒. บทวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๕
๓. ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข) กับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)	๑๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	- ๑ -
๒. บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกต ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	- ๔ -
๓. สิทธิพยานในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖	- ๗ -
๔. มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา ตามกฎหมายระหว่างประเทศ	- ๑๐ -
๕. ผลการดำเนินงานคุ้มครองพยานในคดีสำคัญ	- ๑๗ -
๖. สถิติการคุ้มครองพยาน (ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๗ - ๒๕๖๕)	- ๑๘ -

ภาคผนวก

: สำเนาหนังสือสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๒๓๗๐ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา..... (๑)

: ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว) (๓)

: บันทึกวิเคราะห์สรุปสารระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (๘)

: รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (๑๑)

ส่วนที่ ๑

สาระสำคัญ บทวิเคราะห์ และตารางเปรียบเทียบ
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

สาระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการ แห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว จึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ และครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง แล้วลงมติในวาระที่สาม เห็นชอบด้วย กับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาพิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “พยาน” และเพิ่มบทนิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓)

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมมาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยานเกี่ยวกับการประเมินพฤติการณ์ ความไม่ปลอดภัยและการขยายระยะเวลาการคุ้มครองพยาน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖ วรรคสอง)

(๓) แก้ไขเพิ่มเติมมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานเกี่ยวกับคดีความผิด ที่พยานอาจได้รับความคุ้มครอง การจ่ายค่าเลี้ยงชีพ และเหตุที่อาจสั่งให้การคุ้มครองพยานสิ้นสุดลง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ (๒) และ (๓) และมาตรา ๑๐ และเพิ่มมาตรา ๑๒ (๖))

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของสำนักงานคุ้มครองพยานและกำหนดอำนาจ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองความปลอดภัยของพยาน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓ และ เพิ่มมาตรา ๑๓/๑)

(๕) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๗)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน เจ้าหน้าที่และอำนาจของสำนักงานคุ้มครองพยานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ และหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน เพื่อให้พยานเกิดความเชื่อมั่น ได้รับความคุ้มครอง และได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีเนื้อหารวมจำนวน ๑๑ มาตรา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า "พยาน" ให้หมายถึงบุคคลซึ่งจะมาให้หรือได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาล ในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ (ร่างมาตรา ๓ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓))

๒. เพิ่มบทนิยามคำว่า "พนักงานเจ้าหน้าที่" ให้หมายถึงผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓))

๓. แก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้มาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยาน เพื่อให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องออกระเบียบเกี่ยวกับการแจ้ง การออกคำสั่ง และวิธีการที่เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นจะให้ความคุ้มครองแก่พยานตามคำร้อง การประเมินพฤติการณ์ความไม่ปลอดภัย และการขยายและการสิ้นสุดซึ่งการคุ้มครองพยาน (ร่างมาตรา ๕ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖ วรรคสอง))

๔. แก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานดังต่อไปนี้

๔.๑ แก้ไขเพิ่มเติมให้พยานในคดีดังต่อไปนี้ อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษ (ร่างมาตรา ๖ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ (๒) และ (๓)))

(๑) คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือคดีความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) คดีความผิดเกี่ยวกับเพศหรือคดีความผิดฐานพรากเด็กหรือผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี

๔.๒ แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองพยานตามมาตราพิเศษ โดยกำหนดให้สำนักงานคุ้มครองพยานดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ได้แก่ ๑) ย้ายที่อยู่หรือจัดหาที่พักอันเหมาะสม ๒) จ่ายค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ๓) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามคำขอของพยานด้วย ๔) ดำเนินการเพื่อให้มีอาชีพ ให้มีการศึกษาอบรม หรือดำเนินการใดเพื่อให้พยานสามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามที่เหมาะสม ๕) ช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิที่พยานพึงได้รับ ๖) ดำเนินการให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยในระยะเวลาที่จำเป็น และ ๗) ดำเนินการอื่นใดให้พยานได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับความคุ้มครองตามที่เห็นสมควร

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการตามมาตราพิเศษในการคุ้มครองพยานทุกมาตรการให้ถือเป็นความลับ และห้ามมิให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดเผยข้อมูลนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ทั้งนี้ การดำเนินการตามมาตราพิเศษในการคุ้มครองพยานดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยให้คำนึงถึงการดำรงชีวิตตามปกติของพยานด้วย (ร่างมาตรา ๗ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐))

๔.๓ กำหนดเพิ่มเติมเหตุอื่นใดที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายเห็นสมควรโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและการดำรงชีวิตตามปกติของพยานเป็นเหตุที่อาจสั่งให้การคุ้มครองพยานตามมาตราพิเศษสิ้นสุดลง (ร่างมาตรา ๘ (เพิ่มมาตรา ๑๒ (๖)))

๕. แก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของสำนักงานคุ้มครองพยาน โดยกำหนดให้สำนักงานคุ้มครองพยานมีหน้าที่และอำนาจรับผิดชอบเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานตามมาตราทั่วไปและมาตราพิเศษ การปฏิบัติที่เหมาะสมต่อพยาน และการจัดให้มีการฝึกอบรมการคุ้มครองพยาน รวมทั้งการประสานและร่วมมือกันในการปฏิบัติงานและในด้านข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยของพยาน ทั้งนี้ ในกรณีที่พยานได้มาเป็นพยานและจากการมาเป็นพยานดังกล่าวเป็นเหตุให้พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานได้รับความเดือดร้อนหรือได้รับผลกระทบจนไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ สำนักงานคุ้มครองพยานมีอำนาจประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือ

ด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล การฝึกอาชีพ การจัดหางาน หรือการจ่ายเงินดำรงชีพที่เหมาะสมตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด (ร่างมาตรา ๙ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓))

๖. กำหนดเพิ่มอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจค้นตัวบุคคลหรือยานพาหนะที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะก่อภัยอันตรายหรือคุกคามพยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน รวมทั้งมีอำนาจยึดสิ่งของหรือทรัพย์สินที่อาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน และในกรณีที่เป็นความผิดทางอาญาให้มีอำนาจจับกุมและแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแห่งท้องที่ที่จับเพื่อดำเนินการต่อไป (ร่างมาตรา ๑๐ (เพิ่มมาตรา ๑๓/๑))

๗. แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน โดยกำหนดให้พยานมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควรเมื่อพยานได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา หรือพนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือเบิกความต่อศาลแล้ว ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง แต่ในกรณีที่เป็นพยานโจทก์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวซึ่งผู้เสียหายเป็นโจทก์หรือเป็นพยานจำเลย ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะมีคำสั่งให้มีการจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายดังกล่าว แต่ไม่เกินอัตราตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และกำหนดให้พยานได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในกรณีที่พยานเดินทางมาแล้ว แต่มีเหตุทำให้ไม่ได้ให้การหรือขึ้นเบิกความโดยมิใช่เหตุอันเนื่องมาจากตัวพยานเจตนาไม่ให้การหรือเบิกความ หรือมีเหตุสุดวิสัย ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๑๑ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗))

บทวิเคราะห์

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. เหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

โดยที่พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน หน้าที่และอำนาจของสำนักงานคุ้มครองพยานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ และหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน เพื่อให้พยานเกิดความเชื่อมั่น ได้รับความคุ้มครอง และได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่งและวาระที่สอง

๒.๑. วาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ^๑

๒.๑.๑ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ และได้เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔

^๑ สามารถสืบค้นเอกสารแนบระเบียบวาระ เอกสารประกอบการพิจารณา และบันทึกการประชุมในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ ได้จากเว็บไซต์ E-Library ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร <https://library2.parliament.go.th/library/home.html> หรือสแกนข้อมูลผ่าน QR CODE หมายเลข ๑ ถึง ๕ ในหน้าที่ ๑๑

๒.๑.๒ สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้แถลงถึงหลักการและเหตุผล พร้อมทั้งสารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สรุปได้ดังนี้

จากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ มาช่วงระยะเวลาหนึ่งพบว่า มีบทบัญญัติบางมาตราที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน สภาพเศรษฐกิจและภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับพยานที่มาทำหน้าที่เป็นพยานในการพิจารณาคดีอาญา รวมทั้งยังไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กระทรวงยุติธรรมจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้พยานได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยและการดำรงชีวิตตามปกติของพยานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควรแก่พยานที่มาทำหน้าที่เป็นพยานในคดีอาญาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและไม่เป็นภาระแก่พยาน ทั้งนี้ โดยสรุปสารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ได้ดังนี้

๑) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “พยาน” เพื่อให้มีความหมายครอบคลุมถึงผู้แจ้งเบาะแสและจำเลยในคดีอาญาให้ได้รับการคุ้มครอง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓)

๒) เพิ่มบทนิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ให้หมายถึงผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓)

๓) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การใช้มาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยาน โดยกำหนดให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครองพยานมีการประเมินพฤติการณ์ความปลอดภัยของพยานประกอบการพิจารณาดำเนินการ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖ วรรคสอง)

๔) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน โดยกำหนดให้คดีความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา คดีความผิดตามมาตรา ๒๘๒ มาตรา ๒๘๓ มาตรา ๓๑๗ มาตรา ๓๑๘ หรือมาตรา ๓๑๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เป็นฐานความผิดที่อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษได้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ (๒) และ (๓))

๕) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การดำเนินการคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษ โดยการยกเลิกกำหนดเวลาการจ่ายค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่พยาน สามมี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง (๒)) และกำหนดให้

สำนักงานคุ้มครองพยานสามารถประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิม ตามคำขอของพยานด้วย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง (๓))

๖) กำหนดเพิ่มเหตุอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายเห็นสมควรโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและการดำรงชีวิตตามปกติของพยาน เป็นเหตุที่อาจสั่งให้การคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษสิ้นสุดลง (เพิ่มมาตรา ๑๒ (๖))

๗) แก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของสำนักงานคุ้มครองพยาน โดยกำหนดให้สำนักงานคุ้มครองพยานมีหน้าที่และอำนาจในการจัดให้มีการฝึกอบรมการคุ้มครองพยาน และมีอำนาจประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล การฝึกอาชีพ การจัดหางาน หรือการจ่ายเงินดำรงชีพที่เหมาะสม ในกรณีที่พยานได้มาเป็นพยาน และจากการมาเป็นพยานดังกล่าวเป็นเหตุให้พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานได้รับความเดือดร้อนหรือได้รับผลกระทบจนไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓)

๘) เพิ่มหน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีอำนาจในการตรวจค้นตัวบุคคล หรือยานพาหนะที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะกักขังอันตรายหรือคุกคามพยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน (เพิ่มมาตรา ๑๓/๑)

๙) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน โดยกำหนดให้พยานมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควรเมื่อพยานได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา หรือพนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือเบิกความต่อศาลแล้ว และกำหนดเพิ่มให้พยานได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในกรณีที่พยานเดินทางมาแล้ว แต่มีเหตุทำให้ไม่ได้ให้การหรือขึ้นเบิกความโดยมิใช่เหตุอันเนื่องมาจากตัวพยานเจตนาไม่ให้การหรือเบิกความ หรือมีเหตุสุดวิสัย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗)

๒.๑.๓ การอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หลังจากที่นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยส่วนใหญ่เห็นชอบด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ เนื่องจากการคุ้มครองพยานในคดีอาญาถือเป็นความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับกระบวนการยุติธรรม และการบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านมายังมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยานซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของพยานในมาตรการคุ้มครองพยาน ทั้งนี้ โดยร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ดังกล่าวจะเป็นการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็วและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

๒) โดยที่ปัจจุบันได้มีผู้กระทำความผิดในคดีอาญาเกี่ยวกับความมั่นคง ความผิดเกี่ยวกับเพศ และคดียาเสพติดที่มีความรุนแรงมากขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบและมีความเข้าใจถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองพยานในคดีอาญาว่าบุคคลซึ่งจะมาให้หรือได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาล ในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ จะได้รับความคุ้มครอง มีความปลอดภัยและจะได้รับผลกระทบจากการเข้าเป็นพยานหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งการกำหนดค่าเลี้ยงชีพ ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แก่พยานและบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานให้เป็นไปอย่างเหมาะสม

๓) เห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ (๓)) ที่กำหนดว่า “คดีความผิดตามมาตรา ๒๘๒ มาตรา ๒๘๓ มาตรา ๓๑๗ มาตรา ๓๑๘ หรือมาตรา ๓๑๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เป็นคดีความผิดที่พยานในคดีอาญาได้รับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษได้” ให้มีลักษณะอย่างกว้างเพื่อให้ครอบคลุมไปถึงคดีความผิดต่าง ๆ เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับเพศหรือคดีความผิดฐานพรากเด็กหรือผู้เยาว์ในทุกมาตราตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นด้วย รวมทั้งกรณีเกี่ยวกับการกำหนดผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลการดำเนินกระบวนการคุ้มครองพยานให้เป็นไปด้วยความสุจริตและยุติธรรม ซึ่งอาจที่จะกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลในการพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการ

ป้องกันมิให้มีการใช้อำนาจที่มีขอบในการครอบงำพยาน และให้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาด้วยความเป็นธรรมได้อย่างแท้จริง

๔) เนื่องด้วยพยานจะมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินคดีอาญา ซึ่งร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ร่างมาตรา ๓ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “พยาน” ในมาตรา ๓ ให้หมายความถึงเฉพาะพยานบุคคลเท่านั้น แต่ในการดำเนินคดีอาญาโดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ ได้บัญญัติว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพินิจได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน” จึงพิจารณาได้ว่าพยานหลักฐานที่สำคัญในการดำเนินคดีอาญาย่อมประกอบด้วยพยานบุคคล รวมถึงพยานวัตถุและพยานเอกสารด้วย ดังนั้น เมื่อมีการกำหนดบทนิยามคำว่า “พยาน” ไว้ในกฎหมายแล้ว จึงต้องพิจารณาถึงขอบเขตในการคุ้มครองพยานให้มีความครอบคลุมถึงการกระทำความผิดในลักษณะต่าง ๆ ด้วยความละเอียดรอบคอบ ทั้งนี้ เนื่องจากในทางปฏิบัติการให้ถ้อยคำของพยานบุคคลสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้อยู่เสมอและอาจถูกการครอบงำให้มีการเปลี่ยนแปลงความจริงได้โดยง่าย และมีการสร้างพยานเท็จหรือการว่าจ้างให้มีพยานเท็จขึ้นได้ รวมทั้งในปัจจุบันได้มีรูปแบบการกระทำความผิดในทางเทคโนโลยีต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

๕) สำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ร่างมาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง (๓) ที่บัญญัติว่า “ให้สำนักงานคุ้มครองพยานดำเนินการเพื่อคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษโดยการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามคำขอของพยานด้วย” ซึ่งการดำเนินการตามมาตรการพิเศษเพื่อให้พยานได้รับการคุ้มครองโดยการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยานนั้นเป็นการดำเนินการที่มีความจำเป็น อย่างไรก็ตาม มีประเด็นข้อสังเกตว่าการกำหนดบทบัญญัติให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชนและข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรนั้น จะเป็นการกระทำที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ และพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือไม่ รวมทั้งอาจมีผลกระทบต่อระบบการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนและระบบการทะเบียนราษฎรของประเทศได้ เนื่องจากจากจัดทำข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชนและข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรต้องเป็นข้อมูลที่มีความถูกต้อง มีความเป็นความจริงและต้องมีระบบการป้องกันการนำเข้าข้อมูลอันเป็นเท็จ

๒.๑.๔ นายเรืองศักดิ์ สุวารี อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ตอบชี้แจง ดังนี้

๑) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ได้กำหนดบทบัญญัติให้คุ้มครองจำเลยที่อ้างตนเองเป็นพยานได้ และในกรณีที่พยานเดินทางมาแล้ว แต่มีเหตุทำให้ไม่ได้ให้การหรือขึ้นเบิกความโดยมิใช่เหตุอันเนื่องมาจากตัวพยานเจตนาไม่ให้การหรือเบิกความ หรือมีเหตุสุดวิสัย ให้พยานได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

๒) สำหรับการดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ นั้น กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้ทำความตกลงร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน ๗ หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ช่วยในการบริหารงานด้านการคุ้มครองพยานที่ผ่านมาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยสถิติการดำเนินการคุ้มครองพยานในคดีอาญาที่ผ่านมาตั้งแต่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งทางสำนักงานคุ้มครองพยาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้รวบรวมข้อมูลไว้ ณ วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔ พบว่า มีการอนุมัติการดำเนินการคุ้มครองพยาน รวมจำนวน ๒,๘๘๖ ราย สิ้นสุดการดำเนินการคุ้มครองพยาน รวมจำนวน ๒,๗๕๔ ราย และอยู่ระหว่างการดำเนินการคุ้มครองพยาน รวมจำนวน ๑๓๒ ราย รวมทั้งมีการคุ้มครองความปลอดภัยพยาน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ มีผลทางคดีเสร็จสิ้นแล้วลงโทษพิพากษามากกว่า ๑๐๐ คดี ศาลยกฟ้อง จำนวน ๑๓ ราย พยานมีความเชื่อมั่น คิดเป็นร้อยละ ๙๔ และมีความพึงพอใจของพยาน คิดเป็นร้อยละ ๙๒

๓) สำหรับประเด็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่น ความไม่สะดวกเกี่ยวกับเอกสารคำร้อง และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบและมีความเข้าใจถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองพยานในคดีอาญานั้น ทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้รับไว้เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณาในชั้นกรรมาธิการ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายฉบับนี้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

๒.๑.๕ ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียง ๓๐๓ เสียง ไม่รับหลักการ ไม่มีงดออกเสียง ๑ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๒ เสียง และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๒๕ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สอง ชั้นคณะกรรมการวิสามัญ มีกำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน

<p>๑. ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ซึ่งเป็นเอกสารแนบระเบียบวาระ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/575118</p>	
<p>๒. เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน ในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ของสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/574298</p>	
<p>๓. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญ ประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=9996&mid=4328</p>	
<p>๔. บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=9995&mid=4328</p>	
<p>๕. พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๖๖ https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=387881&ext=pdf</p>	

๒.๒ วาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในวาระที่สอง เรียงตามลำดับมาตรา เริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง โดยมีการพิจารณาและอภิปรายตามลำดับมาตรา ดังนี้

๒.๒.๑ ร่างมาตรา ๖ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น ดังนี้

ตามที่คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ได้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ (๓) จากเดิมที่กำหนดว่า “พยานในคดีความผิดตามมาตรา ๒๘๒ มาตรา ๒๘๓ มาตรา ๓๑๗ มาตรา ๓๑๘ หรือมาตรา ๓๑๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญาอาจได้รับการคุ้มครองตามมาตราการพิเศษได้” โดยแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “พยานในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศหรือคดีความผิดฐานพรากเด็กหรือผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายอาญาอาจได้รับการคุ้มครองตามมาตราการพิเศษได้” นั้น ทำให้สามารถดำเนินการคุ้มครองพยานครอบคลุมไปถึงทุกคดีความผิดทั้งหมดเกี่ยวกับเพศหรือคดีความผิดฐานพรากเด็กหรือผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายอาญา อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยการกำหนดเพศสภาพของบุคคลในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพทางสังคม รวมทั้งมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็กหรือผู้เยาว์ และการกระทำความผิดในทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นสภาพปัญหาในทางสังคมและครอบครัวที่ต้องได้รับการแก้ไข จึงมีประเด็นข้อสังเกตว่าบทบัญญัติตามร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ (๓) ดังกล่าว จะครอบคลุมถึงกรณีการคุ้มครองพยานในคดีต่าง ๆ รวมไปถึงการออกระเบียบเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ตอบชี้แจง ดังนี้

สำหรับมาตรการคุ้มครองพยานตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกอบไปด้วยมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ซึ่งในการปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครองพยานที่ผ่านมายังอาจมีกรณีที่ไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เพื่อให้การคุ้มครองพยานมีรายละเอียดที่ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยครอบคลุมไปถึงทุกคดีความผิดทั้งหมดเกี่ยวกับเพศหรือคดีความผิดฐานพรากเด็กหรือผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายอาญา และสอดคล้องกับการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาที่เกิดขึ้น รวมทั้งให้สอดคล้องกับคดีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดทางเพศในปัจจุบันที่มีลักษณะเป็นพลวัต ทั้งนี้ โดยการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ (๒) และ (๓) ดังกล่าวนั้นมิได้เป็นการปรับลดอำนาจในการคุ้มครองพยานในคดีความผิดอื่น ๆ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา

พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งหากมีการร้องขอให้คุ้มครองพยานในคดีอาญาและทางกระทรวงยุติธรรมเห็นว่าควรมีการคุ้มครองพยานไม่ว่าจะเป็นความผิดในคดีอาญารูปแบบใดก็สามารถดำเนินการคุ้มครองพยานโดยมาตรการพิเศษดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับร่างของคณะกรรมการธิการที่มีการแก้ไข

๒.๒.๒ ร่างมาตรา ๗ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น ดังนี้

สำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ร่างมาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง (๓) ที่บัญญัติว่า “ให้สำนักงานคุ้มครองพยานดำเนินการเพื่อคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษโดยการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยานรวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามคำขอของพยานด้วย” และที่คณะกรรมการฯ ได้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๐ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ในกรณีตามวรรคหนึ่ง (๓) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคุ้มครองพยานซึ่งได้รับอนุมัติเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา เพื่อมีคำสั่งให้กรมการปกครองดำเนินการเปลี่ยนแปลงข้อมูลหลักฐานการทะเบียนราษฎร” นั้น มีประเด็นข้อสังเกตว่าการกำหนดบทบัญญัติให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชนและข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรจะเป็นการกระทำที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ และพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือไม่ รวมทั้งอาจมีผลกระทบต่อระบบการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนและระบบการทะเบียนราษฎรของประเทศได้ เนื่องจากการจัดทำข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชนและข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรต้องเป็นข้อมูลที่มีความถูกต้อง มีความเป็นจริง และต้องมีระบบการป้องกันการนำเข้าสู่ข้อมูลอันเป็นเท็จ

นอกจากนี้ การกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคุ้มครองพยานซึ่งได้รับอนุมัติเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาเพื่อมีคำสั่งให้กรมการปกครองดำเนินการเปลี่ยนแปลงข้อมูลหลักฐานการทะเบียนราษฎรนั้น มีประเด็นข้อสังเกตว่า การใช้อำนาจดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นการใช้ดุลพินิจโดยลำพังหรือมีกระบวนการในการกลั่นกรองโดยระบบคณะกรรมการหรือไม่ อย่างไร และระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนดเพื่อรองรับการดำเนินการดังกล่าวจะมีมาตรการในการควบคุมดูแลความปลอดภัยให้แก่พยานหรือบุคคลที่จะได้รับการคุ้มครอง อย่างไร รวมทั้งการกำหนดให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญามีคำสั่งให้กรมการปกครองดำเนินการเปลี่ยนแปลงข้อมูลหลักฐานการทะเบียนราษฎรได้โดยอ้างว่า

เพื่อเป็นการคุ้มครองพยานอาจจะมีความกระทบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นผู้กระทำการอันเป็นการขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายเสียเอง และจะทำให้ระบบการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนและระบบการทะเบียนราษฎรมีการจัดทำข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ขาดความน่าเชื่อถือและเป็นลดระดับความปลอดภัยของข้อมูล

คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ตอบชี้แจง ดังนี้

สำหรับบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ร่างมาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง (๓) เป็นไปตามหลักการเดิมที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองพยานในคดีอาญาตามมาตรการพิเศษ ซึ่งเป็นการดำเนินการในกรณีที่ไม่สามารถจะคุ้มครองพยานด้วยวิธีอื่นได้ เนื่องจากพยานจะมีความหวาดกลัวในการที่จะให้ถ้อยคำเป็นพยานต่อศาลหรือพนักงานสอบสวนอันเป็นกรณีที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนน้อยมาก โดยกำหนดให้สำนักงานคุ้มครองพยานสามารถประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุลและหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามคำขอของพยานได้ ทั้งนี้ เพื่อให้พยานได้หลุดพ้นจากการติดตามจากองค์กรอาชญากรรมหรือกรณีของผู้ที่ข่มขู่พยานในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นมาตรการในทางสากลและมีการใช้กันในหลายประเทศ อย่างไรก็ตาม โดยที่การดำเนินการที่ผ่านมา ยังมีข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมายเนื่องจากในระบบเดิมได้บัญญัติในลักษณะการประสานงานโดยมิได้ให้อำนาจในการปฏิบัติงานไว้จึงทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีความกังวลว่าจะไม่สามารถดำเนินการได้หรืออาจเป็นการดำเนินการที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย นอกจากนี้ การกำหนดแนวทางที่จะให้มีการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุลและหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยานนั้น เป็นไปตามหลักการโดยทั่วไป มิได้เป็นการดำเนินการที่ขัดต่อหลักการในทางนิติวิธี และมีได้เป็นการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนและระบบการทะเบียนราษฎรของประเทศตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ และพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่ประการใด ทั้งนี้ สำหรับประเด็นที่ต้องชี้แจงระหว่างความสมบูรณ์ของระบบการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนและระบบทะเบียนประวัติราษฎรกับความจำเป็นที่ต้องจัดการกับตัวการอาชญากรรมในระดับสูงนั้น ในระบบดังกล่าวจะมีกระบวนการในการป้องกันและการรักษาความปลอดภัยเพื่อมิให้มีการสืบข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ใหม่ของบุคคล โดยกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการจะเริ่มต้นที่ทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยสำนักงานคุ้มครองพยาน เป็นหลักในการดำเนินการในลักษณะขั้นความลับ และเสนอผ่านกลไกในการบังคับบัญชาไปถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รวมทั้งมีการใช้ดุลยพินิจในลักษณะขั้นความลับที่ไม่สามารถเปิดเผยได้ด้วย

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับร่างของคณะกรรมการที่มีการแก้ไข

๖. รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
คุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร
ซึ่งบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
<https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/588413>

๗. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=10060&mid=4345

๘. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๔
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=10083&mid=4349

๙. บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๔
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=10082&mid=4349

๓. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่สาม เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมีมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๒๗๗ เสียง ไม่เห็นชอบ ๙ เสียง งดออกเสียง ๓ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๑ เสียง

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)</p>
<p>มาตรา ๖ ในกรณีที่พยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัย พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ศาล หรือสำนักงานคุ้มครองพยาน แล้วแต่กรณี อาจจัดให้พยานอยู่ในความคุ้มครองตามที่เห็นเป็นการสมควร หรือตามที่พยานหรือบุคคลอื่นใด ซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้องได้ร้องขอ และในกรณีจำเป็นบุคคลดังกล่าวจะขอให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นช่วยให้ความปลอดภัยคุ้มครองแก่พยานได้ตามความจำเป็น ทั้งนี้ ต้องได้รับความยินยอมของพยานด้วย</p> <p>การแจ้งและวิธีการที่เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นจะให้ความคุ้มครองแก่พยานตามคำขอ และการสิ้นสุดลงซึ่งการคุ้มครองตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดโดยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี</p> <p>การคุ้มครองให้พยานได้รับความปลอดภัย ให้รวมถึงการจัดให้พยานอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย เว้นแต่พยานจะไม่ให้ความยินยอมและการปกปิดมิให้มีการเปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ ภาพ หรือข้อมูลอย่างอื่นที่สามารถระบุตัวพยานได้ ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแก่สถานะและสภาพของพยาน และลักษณะของคดีอาญาที่เกี่ยวข้อง</p> <p>มาตรา ๘ พยานในคดีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตราพิเศษได้</p> <p>(๑) คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกฎหมายว่าด้วยศุลกากร</p> <p>(๒) คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา</p>	<p>มาตรา ๔ ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า "พนักงานเจ้าหน้าที่" ระหว่างบทนิยามคำว่า "ความปลอดภัย" และ "รัฐมนตรี" ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖</p> <p>“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้”</p> <p>มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“การแจ้ง การออกคำสั่ง และวิธีการที่เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นจะให้ความคุ้มครองแก่พยานตามคำร้อง การประเมินพฤติการณ์ความปลอดภัย และการขยายและการสิ้นสุดซึ่งการคุ้มครองตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดโดยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี”</p> <p>มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความใน (๒) และ (๓) ของมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“(๒) คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือคดีความผิดเกี่ยวกับการรั่วไหลตามประมวลกฎหมายอาญา</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)</p>
<p>ในกรณีที่ได้มีการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามคำขอดังกล่าว โดยให้ถือว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นความลับ และห้ามมิให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดเผยข้อมูลนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม</p> <p>มาตรา ๑๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายอาจสั่งให้การคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษสิ้นสุดลง เมื่อมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) พยานร้องขอ</p> <p>(๒) พยานไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงหรือระเบียบของกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษ</p> <p>(๓) พฤติการณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของพยานเปลี่ยนแปลงไป และกรณีไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้การคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษอีกต่อไป</p> <p>(๔) พยานไม่ให้การเป็นพยานโดยไม่มีเหตุสมควร</p> <p>(๕) ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษพยานในความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ความผิดฐานเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล หรือความผิดฐานทำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ อันเนื่องมาจากการเป็นพยานในคดีที่พยานได้รับความคุ้มครอง</p>	<p>ในกรณีตามวรรคหนึ่ง (๓) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคุ้มครองพยานซึ่งได้รับอนุมัติเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา เพื่อมีคำสั่งให้กรมการปกครองดำเนินการเปลี่ยนแปลงข้อมูลหลักฐานการทะเบียนราษฎร</p> <p>ในกรณีที่ได้มีการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามที่สำนักงานคุ้มครองพยานแจ้งมา โดยให้ถือว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นความลับ และห้ามมิให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดเผยข้อมูลนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม</p> <p>การดำเนินการตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดและให้คำนึงถึงการดำรงชีวิตตามปกติของพยานด้วย”</p> <p>มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๖) ของมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖</p> <p>“(๖) เหตุอันใดตามที่เห็นสมควรโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและการดำรงชีวิตตามปกติของพยาน”</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)</p>
<p>มาตรา ๑๓ ให้จัดตั้งสำนักงานคุ้มครองพยานขึ้นในกระทรวงยุติธรรม และให้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานตามมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษ การปฏิบัติที่เหมาะสมรวมทั้งประสานการปฏิบัติงานและข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยแก่พยานตามพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๑๓ ให้จัดตั้งสำนักงานคุ้มครองพยานขึ้นในกระทรวงยุติธรรมและให้มีหน้าที่และอำนาจรับผิดชอบเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานตามมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษ การปฏิบัติที่เหมาะสมต่อพยาน การจัดให้มีการฝึกอบรมการคุ้มครองพยาน รวมทั้งการประสานและร่วมมือกันในการปฏิบัติงานและในด้านข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยของพยานตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>ในกรณีที่พยานได้มาเป็นพยาน และจากการมาเป็นพยานดังกล่าวเป็นเหตุให้พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานได้รับความเดือดร้อน หรือได้รับผลกระทบจนไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ สำนักงานคุ้มครองพยานมีอำนาจประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล การฝึกอาชีพ การจัดหางาน หรือการจ่ายเงินดำรงชีพที่เหมาะสม ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด”</p> <p>มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖</p> <p>“มาตรา ๑๓/๑ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยของพยานให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจค้นตัวบุคคลหรือยานพาหนะที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะก่อภัยอันตรายหรือคุกคามพยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน รวมทั้งมีอำนาจยึดสิ่งของหรือทรัพย์สินที่อาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ในกรณีที่เป็นความผิดทางอาญาให้มีอำนาจจับกุมและแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแห่งท้องที่ที่จับเพื่อดำเนินการต่อไป”</p>

<p style="text-align: center;">พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)</p>	<p style="text-align: center;">ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)</p>
<p>มาตรา ๑๗ เมื่อพยานได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือเบิกความต่อศาลแล้ว พยานพึงมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควร ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง แต่ในกรณีที่พยานโจทก์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวซึ่งผู้เสียหายเป็นโจทก์ หรือเป็นพยานจำเลยให้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะมีคำสั่งให้มีการจ่ายค่าตอบแทนดังกล่าว แต่ไม่เกินอัตราตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง</p> <p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี</p>	<p>มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๑๗ เมื่อพยานได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา หรือพนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือเบิกความต่อศาลแล้ว พยานพึงมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควร ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง แต่ในกรณีที่พยานโจทก์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวซึ่งผู้เสียหายเป็นโจทก์หรือเป็นพยานจำเลย ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะมีคำสั่งให้มีการจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายดังกล่าว แต่ไม่เกินอัตราตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง</p> <p>ในกรณีที่พยานเดินทางมาแล้ว แต่มีเหตุทำให้ไม่ได้ให้การหรือขึ้นเบิกความโดยมิใช่เหตุอันเนื่องมาจากตัวพยานเจตนาไม่ให้การหรือเบิกความ หรือมีเหตุสุดวิสัย ให้พยานได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”</p> <p>.....</p>

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. กระบวนการและขั้นตอนในการรับฟังความคิดเห็น

เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่ผ่านการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา^๑ ดังนี้

๑.๑ วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น (ก่อนนำร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี) จำนวน ๑๒ ครั้ง

- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นรวม ๓ วิธี ดังนี้

วิธีที่ ๑ การประชุมเพื่อรับฟังและระดมความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน ๙ ครั้ง

วิธีที่ ๒ การประชุมคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย กระทรวงยุติธรรม เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จำนวน ๑ ครั้ง

วิธีที่ ๓ การรับฟังความคิดเห็นในเว็บไซต์ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และเว็บไซต์ Lawamendment ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จำนวน ๒ ครั้ง

๑.๒ การรับฟังความคิดเห็นร่างที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาผ่านเว็บไซต์ จำนวน ๑ ครั้ง

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็น โดยได้มีหนังสือไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ผ่านเว็บไซต์ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ www.rlpd.go.th ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๑๕ วัน มีผู้เข้าแสดงความคิดเห็น ๒๕๑ คน ผลปรากฏว่าไม่มีหน่วยงานรัฐ เอกชน และประชาชนคัดค้าน ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวแต่อย่างใด ทั้งนี้ เป็นไปตามร่างที่ผ่านการตรวจของคณะกรรมการกฤษฎีกา

* เรียบเรียงโดย นางพัชรา พุกเศรษฐี วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

^๑ รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.

๒. สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการตราร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.^๒ มีดังนี้

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจเชิงบวก

การบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองพยานเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่พยานซึ่งอาจทำให้สภาพการดำรงชีวิตของพยานเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าพยานมีฐานะทางการเงินดีขึ้นหรือไม่อย่างไร แต่ในกฎหมายได้กำหนดสิทธิให้พยานได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ ดังนั้น ก่อนเข้าโครงการคุ้มครองพยานหากพยานมีรายได้ไม่มากนักก็อาจเป็นเหตุให้พยานมีสภาพทางการเงินที่ดีขึ้นจากเดิม

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจเชิงลบ

กรณีพยานที่มีฐานะทางการเงินที่ดีก่อนเข้าโครงการคุ้มครองพยาน อาจทำให้กระทบต่อฐานะทางการเงิน เพราะพยานต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อตกลง ที่อาจทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ

ผลกระทบต่อสังคม

ผลกระทบต่อสังคมเชิงบวก

พยานมีความเชื่อมั่นและมีอิสระในการให้ข้อเท็จจริง และกล้ามาเป็นพยาน ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ และส่งผลให้สังคมมีความสงบสุขเรียบร้อยและมีศีลธรรมอันดี

ผลกระทบต่อสังคมเชิงลบ

เมื่อพยานเข้าโครงการคุ้มครองพยาน สิทธิและเสรีภาพบางประการต้องเป็นไปตามเงื่อนไขและข้อตกลง อาจทำให้ไม่สะดวกในการจะเดินทาง ในการประกอบอาชีพ หรือในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น

๓. การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชน^๓

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้เปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชน โดยดำเนินการเปิดเผยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (www.lawamendment.go.th)

๔. การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาตราพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้ว

^๒รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย, ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

^๓อ้างถึงแล้ว, *เชิงอรรถที่ ๑*.

เห็นควรยืนยันตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกา

๕. ความเห็นต่อการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จากการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่เสนอมาพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติ
คุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้ว เห็นว่าได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตาม
บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง แล้ว

บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.*

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔๔ ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญาให้ได้รับความคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสม และค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงได้ตราพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๖

ภายหลังจากที่พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้บังคับใช้มาระยะหนึ่งปรากฏว่ามีบทบัญญัติบางประการที่บัญญัติไว้ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน สภาพเศรษฐกิจ ภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับพยาน รวมทั้ง ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ส่งผลให้ความเชื่อมั่นและความศรัทธาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาลดลง อีกทั้ง ยังทำให้พยานไม่มีความเชื่อมั่นและไม่กล้าที่จะมาเป็นพยาน ทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ตลอดจนสร้างภาระค่าใช้จ่ายแก่พยานที่มาให้การเป็นพยาน ทำให้การปฏิบัติภารกิจงานคุ้มครองพยานไม่มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงและภาพลักษณ์ของประเทศเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น เพื่อให้การคุ้มครองพยานสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๘ ที่บัญญัติให้รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวกรวดเร็วและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร จึงเห็นควรปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน หน้าที่และอำนาจของสำนักงานคุ้มครองพยานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองความปลอดภัยของพยานและหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน เพื่อให้พยานเกิดความเชื่อมั่น ได้รับความคุ้มครอง และได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.^๑ มีดังนี้

๑. กำหนดให้ “พยาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งจะมาให้หรือได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาลในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ

๒. กำหนดให้พยานในคดีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษได้

๒.๑ คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือคดีความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

๒.๒ คดีความผิดเกี่ยวกับเพศหรือความผิดฐานพรากเด็กหรือผู้เยาว์ ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี

* เรียบเรียงโดย นางพัชรา พุกเศรษฐี วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

^๑ รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร, สำนักงานกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๔).

๓. กำหนดให้สำนักงานคุ้มครองพยานดำเนินการเพื่อคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษอย่างหนึ่ง
อย่างไรก็ดี ดังต่อไปนี้

๓.๑ ย้ายที่อยู่หรือจัดหาที่พักอันเหมาะสม

๓.๒ จ่ายค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่น
ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน

๓.๓ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐาน
ทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามคำขอของพยานด้วย

๓.๔ ดำเนินการเพื่อให้มีอาชีพ ให้มีการศึกษาอบรม หรือดำเนินการใดเพื่อให้พยาน
สามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามที่เหมาะสม

๓.๕ ช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิที่พยานพึงได้รับ

๓.๖ ดำเนินการให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยในระยะเวลาที่จำเป็น

๓.๗ ดำเนินการอื่นใดให้พยานได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับความคุ้มครองตามที่เห็นสมควร
ในกรณีตามข้อ ๓. ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคุ้มครองพยานซึ่งได้รับอนุมัติเป็น
หนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา เพื่อมี
คำสั่งให้กรมการปกครองดำเนินการเปลี่ยนแปลงข้อมูลหลักฐานการทะเบียนราษฎร

๔. กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายอาจสั่งให้การคุ้มครอง
พยานตามมาตรการพิเศษสิ้นสุดลงเมื่อมีเหตุอื่นใดตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและ
การดำรงชีวิตตามปกติของพยาน

๕. เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยของพยาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ
ตรวจค้นตัวบุคคลหรือยานพาหนะที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะก่อภัยอันตราย หรือคุกคามพยาน สามี ภริยา
ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน รวมทั้งมีอำนาจยึดสิ่งของหรือ
ทรัพย์สินที่อาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่น
ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ในกรณีที่เป็นการผิดทางอาญา ให้มีอำนาจจับกุมและแจ้งพนักงาน
ฝ่ายปกครองหรือตำรวจแห่งท้องที่ที่จับเพื่อดำเนินการต่อไป

๖. เมื่อพยานได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจ
สอบสวนคดีอาญา หรือพนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือเบิกความต่อศาลแล้ว พยานพึงมีสิทธิได้รับ
ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควร ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด
โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง แต่ในกรณีที่พยานโจทก์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวซึ่ง
ผู้เสียหายเป็นโจทก์หรือเป็นพยานจำเลย ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะมีคำสั่งให้มีการจ่ายค่าตอบแทน
และค่าใช้จ่ายดังกล่าว แต่ไม่เกินอัตราตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบ
ของกระทรวงการคลัง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน
ในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ เกี่ยวกับมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน หน้าที่
และอำนาจของสำนักงานคุ้มครองพยาน และหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน
โดยมีข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ดังนี้

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑. เพื่อแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ในการเข้าถึงสิทธิของพยานหรือผู้ที่มาให้ข้อมูล ได้อย่างครอบคลุมและได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม อันเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ อีกทั้ง ยังทำให้การคุ้มครองความปลอดภัยของพนักงานเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายของพยานที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายและสภาพการณ์ปัจจุบัน อันเป็นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมและยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองพยานในประเทศไทย

๒. กฎหมายฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศ สังคม หรือประชาชน กล่าวคือ ประชาชนมีความเชื่อมั่นและมีอิสระในการให้ข้อเท็จจริง และกล้าที่จะมาเป็นพยาน เพราะมีกลไกและมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองพยานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ และส่งผลให้สังคมมีความสงบสุขเรียบร้อย และมีศีลธรรมอันดี และทำให้เกิดความน่าเชื่อถือในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยในภาพรวม

ข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งอาจทำให้พยานที่มีฐานะทางการเงินที่ดีก่อนเข้าโครงการคุ้มครองพยาน ได้รับผลกระทบทางการเงิน เพราะพยานต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อตกลง ที่อาจทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ รวมถึงเมื่อพยานเข้าโครงการคุ้มครองพยาน สิทธิและเสรีภาพบางประการต้องเป็นไปตามเงื่อนไขและข้อตกลงอาจทำให้ไม่สะดวกในการจะเดินทาง ในการประกอบอาชีพ หรือในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น

บทสรุป

การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ถือเป็นหน้าที่ของรัฐในการให้ความคุ้มครองพยานให้มีความปลอดภัย รวมทั้งให้การช่วยเหลือค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควรแก่พยาน เพื่อให้การคุ้มครองพยานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะทำให้พยานเกิดความเชื่อมั่น ได้รับความคุ้มครอง และได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมยิ่งขึ้น เพราะพยานถือเป็นบุคคลสำคัญในการให้ข้อเท็จจริงแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างถูกต้อง และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ในเรื่องยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง หัวข้อที่ ๔.๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ยุติธรรม แก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดความสงบสุข เกิดความร่วมมืออันดีระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยและเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม อีกทั้ง ยังสอดคล้องยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในหัวข้อที่ ๖.๖ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจนทันสมัย เป็นธรรมและสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

สิทธิพยานในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖

ในกระบวนการยุติธรรม คดีอาญาเป็นคดีที่ต้องค้นหาความจริงด้วยการพิสูจน์ประจักษ์พยานหลักฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำให้การของพยานบุคคล แต่เนื่องจากในบางกรณีผู้กระทำผิดเป็นผู้มีอิทธิพล ทำให้ไม่มีใครกล้ามาเป็นพยาน เพราะเกรงจะเกิดภัยอันตรายกับตนเองและบุคคลใกล้ชิด กระบวนการยุติธรรมจึงไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ ดังนั้น รัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้รัฐมีหน้าที่คุ้มครองพยานในคดีอาญาให้ได้รับความปลอดภัย ตลอดจนผู้ที่มีความใกล้ชิดกับพยาน เช่น พ่อแม่ สามี ภรรยาหรือบุตรของพยานให้ได้รับความปลอดภัยด้วยและกำหนดให้มีค่าตอบแทนตามสมควร เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน และพัฒนากระบวนการยุติธรรมของไทย

“พยาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งจะมาให้หรือได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาล ในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้ชำนาญการพิเศษ แต่มิให้หมายความรวมถึงจำเลยที่อ้างตนเองเป็นพยาน

- **สิทธิของพยานในคดีอาญา** ตามกฎหมายคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖^๑ มีดังนี้
 ๑. สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยเมื่อถูกคุกคามในฐานะพยานในคดีอาญา รวมถึงผู้ใกล้ชิด ของพยานในคดีอาญา
 ๒. สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม
 ๓. สิทธิที่จะได้รับเงินค่าตอบแทนจากการมาให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานสอบสวนหรือเบิกความต่อศาล
 ๔. สิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียง ทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการเป็นพยานในคดีอาญา
 ๕. สิทธิที่จะได้รับเงินค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา

- **“มาตรการทั่วไป” ในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา^๒**
ขั้นตอนการดำเนินการ

การยื่นคำร้อง กรณีพยานในคดีอาญาได้รับการข่มขู่คุกคาม พยานสามารถร้องขอใช้มาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖

การสั่งใช้มาตรการทั่วไป มี ๒ กรณี

๑. กรณีประสานการส่งต่อให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือหน่วยงานอื่น การดำเนินการใด ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบของหน่วยงานนั้น ๆ โดยสำนักงานคุ้มครองพยาน จะสนับสนุนงบประมาณและประสานการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด

๒. กรณีสำนักงานคุ้มครองพยานดำเนินการเอง อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มีอำนาจสั่งใช้หรือไม่ใช้มาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยาน

^๑ สำนักงานกิจการยุติธรรม, “การคุ้มครองพยานในคดีอาญา”, สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๔, <https://justicechannel.org/government-services/การคุ้มครองพยานในคดีอาญา>.

^๒ เรื่องเดียวกัน.

การดำเนินการคุ้มครองพยาน กรณีอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพสั่งใช้มาตรการทั่วไป สำนักงานคุ้มครองพยานจะกำหนดมาตรการการคุ้มครองพยานตามความเหมาะสมแก่สถานภาพของพยาน ลักษณะความร้ายแรงของคดี โดยมาตรการการคุ้มครองพยานที่ดำเนินการในปัจจุบัน อาทิ การจัดเจ้าหน้าที่คุ้มครอง การนำพยานไปอยู่ที่ปลอดภัย การย้ายที่อยู่ เป็นต้น

การอุทธรณ์ กรณีอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีคำสั่งไม่รับคำร้อง หากผู้ได้รับคำสั่งไม่พอใจ ก็มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้น โดยยื่นอุทธรณ์ได้ที่ศาลยุติธรรมชั้นต้น ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

● **“มาตรการพิเศษ” ในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา^๓**

มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานเป็นมาตรการคุ้มครองที่ยกระดับความสำคัญของการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่พยาน โดยคดีที่จะร้องขอรับการคุ้มครองจะต้องเป็นคดีตามที่กฎหมายคุ้มครองพยานกำหนดไว้ และต้องพิจารณาถึงความร้ายแรงแห่งคดีและการกระทำผิด ที่มีลักษณะเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายอาชญากรรม กระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงแห่งรัฐ

ขั้นตอนการดำเนินการ

ยื่นคำร้อง กรณีปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุสงสัยว่าพยานในคดีอาญาจะไม่ได้รับความปลอดภัย บุคคลดังต่อไปนี้ สามารถยื่นคำร้องขอใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน

- พยานหรือผู้รับมอบอำนาจจากพยาน
- บุคคลซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้องกับพยาน
- พนักงานผู้มียอำนาจสืบสวน สอบสวน คดีอาญา
- พนักงานผู้มียอำนาจฟ้องคดีอาญา

การสั่งใช้มาตรการพิเศษ เมื่อคำร้องขอรับการคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจสั่งการให้ใช้หรือไม่ให้ใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน

ดำเนินการคุ้มครองพยาน สำนักงานคุ้มครองพยานหรือหน่วยงานที่ร้องขอจะกำหนดมาตรการคุ้มครองพยานภายใต้ความเหมาะสมแก่สถานะสภาพของพยาน ลักษณะและความร้ายแรงของคดี โดยกำหนดมาตรการคุ้มครองและช่วยเหลือ เช่น การจัดเจ้าหน้าที่คุ้มครอง การย้ายที่อยู่ การจ่ายค่าเลี้ยงชีพ เป็นต้น

การอุทธรณ์ กรณีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีคำสั่ง ไม่รับคำร้อง หากผู้ได้รับคำสั่งไม่พอใจคำสั่งก็มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้น โดยยื่นได้ที่ศาลยุติธรรมชั้นต้น หรือ ศาลทหาร ชั้นต้นที่มีเขตอำนาจเหนือคดี หรือที่บุคคลนั้นมีที่อยู่ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

● **คดีอาญาที่พยานสามารถร้องขอให้มีการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษ^๔**

- คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- คดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- คดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- คดีตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

^๓ เรื่องเดียวกัน.

^๔ ที่มา: สำนักงานคุ้มครองพยาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม.

- คดีเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา
- คดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
- คดีความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม
- คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น
- คดีที่สำนักงานคุ้มครองพยานเห็นสมควรให้ความคุ้มครอง

● **คำตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยานในคดีอาญา^๕**

กรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งจากการกระทำผิดอาญาเพราะได้มาเป็นพยานนั้นจะต้องมายื่นคำร้องขอรับคำตอบแทน ณ สำนักงานคุ้มครองพยาน ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการกระทำผิด

สำหรับกรณีที่พยานได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานสืบสวน พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือได้เบิกความต่อศาลแล้ว พยานมีสิทธิได้รับคำตอบแทนหรือค่าใช้จ่าย

นอกจากนั้น ยังมีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยาน สามี ภริยา บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่ใกล้ชิด จากหน่วยงานที่ให้ความคุ้มครองตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยคำตอบแทนและค่าใช้จ่าย

^๕ เรื่องเดียวกัน.

มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ^{๑๐}

การคุ้มครองพยานนั้นถือเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นหัวใจของกระบวนการยุติธรรมอย่างที่สุด ดังนั้น ในแต่ละประเทศล้วนมีมาตรการในการคุ้มครองพยานแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและบริบทของแต่ละประเทศ แต่เพื่อให้การกำหนดมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือมีมาตรฐานใกล้เคียงกันแล้ว สหประชาชาติจึงได้มีการวางหลักการเรื่องการคุ้มครองพยาน ในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. ๒๐๐๐ (The United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000) (มติที่ประชุมสมัชชาใหญ่เลขที่ ๕๕/๒๕ ภาคผนวก ๑) (General Assembly Resolution 55/25,annex I) เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ค.ศ. ๒๐๐๐ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่นานาประเทศในการต่อต้านกับอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ โดยรัฐภาคีสมาชิกได้มีการลงนามร่วมกันในการประชุมที่ Palermo ประเทศอิตาลี ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๒-๑๕ ธันวาคม ค.ศ. ๒๐๐๐ (สำหรับประเทศไทยได้ลงนามเมื่อ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ค.ศ. ๒๐๐๐) (พ.ศ. ๒๕๔๓) และมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๒๙ กันยายน ค.ศ. ๒๐๐๓ (พ.ศ. ๒๕๔๖)

ประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐภาคีสมาชิกอยู่แล้ว ได้นำหลักการภายใต้อนุสัญญาฉบับดังกล่าวนี้เข้าสู่กระบวนการให้สัตยาบันภายใต้กฎหมายแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ค.ศ. ๒๐๐๓ (พ.ศ. ๒๕๔๖)

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. ๒๐๐๐ (The United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000) ดังกล่าว ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองพยานไว้ในข้อ ๒๔ ความว่า รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องใช้มาตรการทั้งหลายที่เหมาะสมภายในวิถิต่างของตน เพื่อที่จะให้ความคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพแก่พยานจากการแกแค้น หรือข่มขู่ที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินคดีอาญา ซึ่งพยานผู้นั้นเป็นผู้ให้การที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่ครอบคลุมภายใต้อนุสัญญานี้ และแก่ญาติและบุคคลอื่นที่ใกล้ชิดกับพยานผู้นั้นตามความเหมาะสม มาตรการดังกล่าว ต้องไม่ทำให้เสียมสิทธิของจำเลย เช่น ภายในขอบเขตที่จำเป็นและกระทำได้ การย้ายบุคคลเหล่านั้นไปอยู่ที่อื่นและเท่าที่เห็นจำเป็น การไม่เปิดเผยหรือจำกัดการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรูปพรรณและที่อยู่ของบุคคลดังกล่าว หรือจัดให้มีกฎหมายทางพยานหลักฐานที่อนุญาตให้คำให้การของพยานสามารถกระทำได้ในลักษณะที่ทำให้แน่ใจว่าพยานได้รับความปลอดภัย หรือรัฐต้องพิจารณาจัดทำความตกลงหรือข้อตกลงกับรัฐอื่น เพื่อย้ายบุคคลไปอยู่ที่อื่น

ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางที่เหมาะสม จึงได้มีการกำหนดแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับการคุ้มครองพยานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม (Good Practices for the Protection of Witnesses in Criminal Proceedings Involving Organized Crime 2008) ซึ่งจะได้มีแบบอย่างในการคุ้มครองพยานให้แก่รัฐภาคีสมาชิก แต่อย่างไรก็ตาม มาตรการพิเศษของแต่ละประเทศ ต่างมีการกำหนดเงื่อนไขรูปแบบและวิธีการบังคับใช้ไว้หลากหลายต่างกัน แต่สิ่งเดียวที่เหมือนกันคือการทำให้นำมาตรการพิเศษดังกล่าวไปใช้ในการคุ้มครองพยานนั้น ทุกประเทศต่างต้องการให้พยานหรือบุคคลที่พยานร้องขอให้มีการคุ้มครองนั้นได้รับความปลอดภัยสูงสุดและทำให้พยานเกิด

^{๑๐} ณีภูษล ธรรมสุนทร, “การคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา,” (สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๖๒), น.๘๓ -๘๒.

ความเชื่อมั่นกับการเบิกความดังกล่าว ผลของการกระทำดังกล่าวย่อมจะทำให้การพิจารณาคดีอาญาเป็นไปด้วยความยุติธรรม ในการนี้สามารถจัดกลุ่มมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานได้ ๕ กลุ่ม ดังนี้

๑. มาตรการด้านกายภาพ

มาตรการด้านกายภาพ เป็นมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานในคดีอาญาซึ่งเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมให้เกิดความปลอดภัยแก่พยานและครอบครัวของพยาน อาทิเช่น การจัดหาสถานที่ที่ปลอดภัยให้พยาน ซึ่งอาจกระทำโดยการย้ายที่อยู่ของพยานและบุคคลใกล้ชิด การจัดหาอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือในการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น ซึ่งแต่ละประเทศก็จะมีลักษณะของการใช้มาตรการด้านกายภาพ ดังนี้

๑) **ประเทศสหรัฐอเมริกา** การคุ้มครองพยานได้ถูกบัญญัติในประมวลกฎหมาย (United States Code) บรรพ ๑๘ (Title 18) อาชญากรรมและกระบวนการทางอาญา (Crimes and Criminal Procedure) ส่วน ๒ (Part II) หมวด ๒๒๔ (Chapter 224) มาตรา ๓๕๒๑ (Section 3521) (a)(1), (b)(1) ได้กำหนดผู้ที่ได้รับความคุ้มครอง ได้แก่ พยาน ผู้ที่จะเป็นพยานหรือมีแนวโน้มที่จะเป็นพยานตลอดจนสมาชิกในครอบครัว หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับพยาน ในการให้ความคุ้มครองพยานจะกระทำโดยการย้ายถิ่นที่อยู่และการคุ้มครองโดยประการอื่นที่รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมเห็นสมควร เช่น การทำร้ายร่างกาย การให้ประกันเรื่องสุขภาพ เรื่องสวัสดิการของบุคคลเหล่านั้น รวมทั้งจิตใจและการปรับตัวเข้าสู่สังคมให้แก่พยาน ครอบครัวและบุคคลที่ใกล้ชิดกับพยาน ดังกล่าว และทั้งนี้ U.S. Marshals ถือเป็นหน่วยงานที่ถูกระบุไว้ในกฎหมาย United States Code Title 28, part II, Chapter 37 Section 561 เป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงยุติธรรม โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจและสั่งการ มีหน้าที่โดยตรงในการนำมาตรการทางกายภาพไปปรับใช้กับพยาน

๒) **ประเทศออสเตรเลีย** เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบในการคุ้มครองตลอดระยะเวลา ๒๔ ชั่วโมง และยังมีอำนาจในการที่จะโยกย้ายผู้ให้เบาะแสไปยังสถานที่อื่น ๆ พร้อมทั้งมีการเปลี่ยนรูปพรรณสัณฐาน โดยมีการจัดตั้งองค์กรขึ้นอย่างเป็นทางการเพื่อคุ้มครองพยานที่ตกลงจะให้การเป็นพยานต่อองค์กรอาชญากรรม ต่อมาโครงการดังกล่าว ได้รับการพัฒนาจนเป็นการบังคับใช้กฎหมายในระดับประเทศและให้ความคุ้มครองในระดับที่สูงขึ้น ส่งผลทำให้การปราบปรามอาชญากรรมประสบความสำเร็จมากขึ้น โดยเงื่อนไขและข้อกำหนดดังกล่าวได้ถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน ค.ศ. ๑๙๙๔ (Witness Protection Act 1994)

๓) **ประเทศเยอรมันหรือสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี** การคุ้มครองพยานได้มีการบัญญัติในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (The German Code of Criminal Procedure) แต่การคุ้มครองพยานดังกล่าวยังมีข้อจำกัดไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่พยานหรือผู้เสียหายได้ เพราะเป็นการคุ้มครองเฉพาะในการพิจารณาคดีเท่านั้น ดังนั้น จึงได้มีการนำกฎหมายตำรวจ (Police Law) มาเสริมมาตรการที่มีอยู่ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (The German Code of Criminal Procedure) ก่อนการพิจารณาคดีอาญา ซึ่งมาตรา ๖๘ อนุมาตรา ๑ มีการกำหนดให้บุคคลใด ไม่ว่าจะเป็นตำรวจหรือพยานมีสิทธิที่จะให้การต่อศาลเกี่ยวกับถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาโดยสามารถให้สถานที่ทำงานเป็นถิ่นที่อยู่แทนได้หรืออาจะระบุถึงที่อยู่อื่นซึ่งอาจส่งหมายได้ก็ได้สอดคล้องกับมาตรา ๖๘ อนุมาตรา ๒ ที่ได้กำหนดให้ศาล มีอำนาจให้พยานไม่ต้องให้การเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและภูมิลำเนาก็ได้ รวมถึง พยานสามารถที่จะหลีกเลี่ยงการให้ข้อมูลที่ทำให้พยานได้รับอันตรายได้

๒. มาตรการด้านความปลอดภัย

มาตรการด้านความปลอดภัย เป็นมาตรการพิเศษที่ช่วยในการคุ้มครองตัวพยานและบุคคลในครอบครัวจากการถูกประทุษร้าย ซึ่งได้แก่ การจัดชุดเจ้าหน้าที่ไปคุ้มครองความปลอดภัยของพยาน มาตรการเกี่ยวกับการปกปิดที่อยู่ มาตรการรักษาความลับที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการคุ้มครองพยาน เป็นต้น ซึ่งแต่ละประเทศจะมีลักษณะของการใช้มาตรการเกี่ยวกับสถานะของพยาน ดังนี้

๑) **ประเทศสหรัฐอเมริกา** ยังมีการกำหนดให้ความคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลข่าวสารในคดีความผิดสำคัญโดยเฉพาะการก่อการร้ายหรือการจารกรรมข้อมูล และยังกำหนดโปรแกรมของการคุ้มครองที่เรียกว่า (Witness Security Program/WITSEC) อยู่ใน United States Code Title 18, part II, Chapter 204 Section 3073 และ 3076 เพราะกฎหมายดังกล่าวเห็นการปกปิดที่อยู่หรือข้อมูลต่าง ๆ ของพยานเป็นเรื่องสำคัญ โดยกำหนดให้ United States Marshals จะต้องให้ความคุ้มครองพยานตลอด ๒๔ ชั่วโมง ขณะเมื่อพยานไปให้การหรือเบิกความต่อศาล

๒) **ประเทศออสเตรเลีย** อำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองพยานของประเทศออสเตรเลีย ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นผู้มีอำนาจและรับผิดชอบในโครงการดังกล่าว รวมถึงเป็นผู้ลงทะเบียนพยานที่เข้าสู่โครงการโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยให้เฉพาะผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ บุคคลที่ดำรงตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งและบุคคลที่ได้รับการมอบหมาย จากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเท่านั้นที่จะมีอำนาจเข้าถึงข้อมูลทางทะเบียน รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทะเบียนดังกล่าว ซึ่งจะต้องผ่านการตรวจสอบและ การประเมินความน่าไว้วางใจของระบบการเก็บทะเบียนในชั้น “ลับ” หรือ “ลับที่สุด” นอกจากนี้ พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานฉบับนี้ยังได้มีการกำหนดโทษ กล่าวคือ สำหรับกรณีบุคคลที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับชื่อแสดงตัวหรือแหล่งที่อยู่ของบุคคลที่เป็นหรือได้เป็นผู้เข้าร่วมแห่งเครื่องจักรภาพหรือที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ความปลอดภัยของบุคคลดังกล่าว บทลงโทษระวางโทษจำคุก ๑๐ ปี

๓) **ประเทศเยอรมันหรือสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี** กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (The German Code of Criminal Procedure) มาตรา ๖๘ อนุมาตรา ๓ ได้กำหนดว่าทั้งข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปพรรณสัณฐานของพยานนั้น พยานอาจปกปิดได้หากพยานเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลนั้นจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต อิศรเสรีภาพ แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลส่วนตัวและเอกสารต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับรูปพรรณของพยานนั้น หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องถึงตัวบุคคลนั้น ที่พยานเห็นว่าอาจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต และเสรีภาพของพยานและบุคคลที่ใกล้ชิดพยานได้ พยานก็สามารถที่จะนำเสนอให้เก็บรักษาไว้ที่สำนักงานอัยการได้ แม้กฎหมายจะกำหนดให้นำส่งที่ศาลก็ตาม นอกจากนี้ ยังกำหนดไว้ในมาตรา ๙๖ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องนำเสนอเพิ่มข้อมูลหรือเอกสารต่าง ๆ ถ้ามีการร้องขอหรือมีการขอหมายเรียก เพื่อเป็นมาตรการในการคุ้มครองพยาน ซึ่งจะทำให้เจ้าพนักงานของรัฐไม่ต้องให้ข้อมูลหรือเพิ่มดังกล่าวตามที่ร้องขอโดยชอบด้วยกฎหมายได้ มาตรา 110 b กำหนดให้รูปพรรณสัณฐานที่แท้จริง (Identity) ของเจ้าหน้าที่สืบสวนนอกเครื่องแบบ ซึ่งทำงานโดยสามารถใช้ชื่อที่สมมติและต้องถูกเก็บไว้เป็นความลับแม้ภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจแล้วก็ตาม

๓. มาตรการเกี่ยวกับสถานะของพยาน

มาตรการเกี่ยวกับสถานะของพยาน เป็นมาตรการพิเศษที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้พยานได้รับการปกปิดหรืออำพรางสถานะตัวตนที่แท้จริง เป็นการอำพรางเพื่อมิให้ผู้อื่นล่วงรู้ตัวตนที่แท้จริงของพยาน สำหรับมาตรการดังกล่าว ได้แก่ การเปลี่ยนชื่อ สกุล หลักฐานทางทะเบียน การเปลี่ยนอาชีพ

การงานของพยานระหว่างและหลังที่มีการเบิกความไปแล้ว ซึ่งแต่ละประเทศจะมีลักษณะของการใช้มาตรการเกี่ยวกับสถานะของพยานดังนี้ คือ

๑) ประเทศสหรัฐอเมริกา United States Marshals จะต้องดำเนินการย้ายที่อยู่ของพยานให้พ้นจากเขตอันตราย (danger area) ไปยังเขตที่ปลอดภัย (secure area) นอกจากนี้ยังกำหนดให้ United States Marshals เป็นผู้ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนชื่อ นามสกุล ตามที่ตั้งใหม่ให้แก่พยาน พร้อมทั้งจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Identity) ทั้งหมดแทนของเดิมให้แก่พยาน แต่การเข้าสู่โครงการเริ่มจากเจ้าหน้าที่ตำรวจของมลรัฐหรือสหรัฐเป็นผู้ส่งคำร้องขอความคุ้มครองต่อ Office of Enforcement Operation (OEO) ซึ่งอยู่ในกระทรวงยุติธรรม โดยมี Attorney General เป็นผู้บังคับบัญชา โดยที่การยื่นคำขอของพยาน ต้องระบุถึงคำให้การเป็นพยาน ภัยที่พยานได้รับการข่มขู่ และความเสียหายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นแก่ชุมชนใหม่ที่พยานจะเข้าไปอยู่เมื่อได้รับคำขอแล้ว OEO จะประสานเพื่อให้พยานได้รับการสัมภาษณ์จาก US Marshals Service เพื่อพยานจะได้ทราบว่าชีวิตของพยานจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร หากเข้าสู่การคุ้มครองพยาน และ US Marshals จะประสานงานเพื่อให้ Attorney General ได้สัมภาษณ์พยานโดยตรง และเสนอต่อ Attorney General ว่าควรให้พยานเข้าสู่โครงการหรือไม่ และส่งคำแนะนำดังกล่าวไปยัง OEO

๒) ประเทศออสเตรเลีย ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นผู้มีอำนาจในการคุ้มครองพยาน และยังมีอำนาจจัดทำเอกสารสำคัญขึ้นใหม่ เช่น บัตรประจำตัว เปลี่ยนชื่อและจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้อง การย้ายถิ่นฐาน การจัดหาที่อยู่ใหม่ จัดการขนส่งสิ่งของที่เป็นของพยาน ให้ค่าครองชีพที่จำเป็น รวมถึงให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ให้ย้ายถิ่นฐาน ช่วยเหลือในการทำงานและการศึกษาต่อและกระทำการอื่นใดที่เห็นว่าจะมีความจำเป็นต่อความปลอดภัยของพยาน กรณีที่พยานได้มีการเปลี่ยนชื่อหรือหลักฐานทางทะเบียน กฎหมายให้อำนาจผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติที่จะอนุญาตให้พยานปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับรูปพรรณสัณฐานเดิมและอ้างเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับรูปพรรณสัณฐานใหม่และยังอนุญาตให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการฯ หรือเจ้าหน้าที่พิเศษที่เกี่ยวข้องของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไม่จำเป็นต้องนำเสนอเอกสารที่อยู่ในความครอบครองเกี่ยวกับข้อมูลของพยานในโครงการต่อศาล

๓) ประเทศเยอรมันหรือสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี พระราชบัญญัติ Witness Protection Harmonization Act (2007) ได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับสถานะของพยานในมาตรา ๑ ได้กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ

๔. มาตรการเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดี

มาตรการเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดี เป็นการคุ้มครองพยานตามมาตรการในชั้นพิจารณา เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเป็นไปโดยสะดวกและพยานมีความปลอดภัย จากการมาให้การหรือเป็นพยานในชั้นศาล อาทิเช่น มาตรการเกี่ยวกับการสืบพยานต่าง ๆ การซักถามพยานดังกล่าว เป็นต้น ซึ่งแต่ละประเทศจะมีลักษณะของการใช้มาตรการเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดี ดังนี้

๑) ประเทศสหรัฐอเมริกา ในระหว่างการพิจารณาคดี United States Marshals จะดำเนินการในส่วนการคุ้มครองความปลอดภัยด้านการคมนาคมระหว่างเรือนจำกับการมาปรากฏตัวในศาลเพื่ออำนวยความสะดวกความปลอดภัยของพยาน และกรณีที่มีการซักค้านพยานในศาลโดยทนายจำเลย เมื่อเสร็จภารกิจในการเป็นพยานแล้ว United States Marshals จะรีบพาตัวพยานออกไปเพื่อไม่ให้อยู่ในภาวะที่ต้องทำหน้าที่ไม่จำเป็นสำหรับพยานเอง นอกจากนี้กฎหมายคุ้มครองพยานยังกำหนดให้เมื่อพยานร้องขอเจ้าหน้าที่ต้องแจ้งแก่นายจ้างของพยานให้ทราบถึงความจำเป็นในการต้องขาดงาน

ในช่วงที่พยานต้องมาให้ปากคำทั้งในชั้นพนักงานสอบสวนและในชั้นศาล รวมถึง เจ้าหนี้ของพยาน หากการมาให้ปากคำหรือรูปคดีส่งผลให้พยานต้องชำระหนี้ล่าช้าหรือการจัดให้มีการอำนวยความสะดวกให้แก่พยาน เช่น เปลี่ยนแปลงชื่อ สกุลและที่อยู่ แต่ทั้งนี้ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลดังกล่าวก่อน และมาตรา ๕ กำหนดเกี่ยวกับรูปพรรณสัณฐานชั่วคราว

ยานพาหนะในการรับส่งพยาน ที่จอดรถ การดูแลบุตร ให้แก่พยานในเวลาที่พยานต้องมาให้ปากคำ ล่าม หรือจัดให้มีการรักษาความปลอดภัยให้แก่พยานในขณะเดินทางมาให้ปากคำ หากจำเป็น อัยการควรแจ้งให้ศาลทราบถึงระดับความเสี่ยงและที่มาของภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่พยานให้ศาลทราบ หรือในกรณีที่รอให้ปากคำ ควรจัดที่พักของพยานแยกต่างหากจากฝ่ายโจทก์และจำเลย หรือพยานควรจะได้รับกรรมาธิการรายงานสถานะหรือความคืบหน้าของคดีอย่างต่อเนื่อง

๒) ประเทศออสเตรเลีย ในระหว่างการสืบพยานที่ศาล กรณีจำเป็นผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนต้องทราบที่อยู่และพฤติการณ์ของพยาน เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องต้องเปิดเผยข้อมูลนั้น แต่หากขณะนั้นมีผู้อื่นนอกจากผู้พิพากษาอยู่ด้วย เจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูล ผู้พิพากษาที่ได้รับข้อมูลจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของพยาน ในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลหากจะต้องมีการเปิดเผยรูปพรรณสัณฐานของพยานที่ได้รับการคุ้มครอง ศาลจะต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรูปพรรณสัณฐานเป็นการส่วนตัวและจะต้องมีคำสั่งเกี่ยวกับการห้ามเผยแพร่พยานหลักฐานที่มีการนำเสนอในศาลเพื่อเป็นหลักประกันว่ารูปพรรณสัณฐานของพยานจะไม่ถูกเปิดเผย

๓) ประเทศเยอรมันหรือสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี The German Code of Criminal Procedure มาตรา ๒๒๓ มุ่งเน้นถึงการคุ้มครองพยานที่ป่วยหรือมีอุปสรรคส่งผลทำให้พยานไม่สามารถมาเบิกความในฐานะพยานในการพิจารณาคดี นัดสืบพยานหรือนัดที่ต้องปรากฏตัวในการสืบพยาน โดยศาลอาจมีคำสั่งเดินเผชิญสืบไปยังสถานที่ที่พยานอยู่เพื่อทำการสืบพยานก็ได้ แต่ทั้งนี้ สำหรับการเดินเผชิญสืบนั้น หน่วยงานมีสิทธิที่จะเดินทางไปด้วย นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดให้ศาลสามารถมีคำสั่งแต่งตั้งผู้พิพากษาเพื่อไปทำการบันทึกวิดีโอเพื่อนำมาเปิดในการสืบพยาน นัดสืบพยานในคราวที่จะมีการสืบพยานจริงได้ต้องเป็นกรณีที่พยานนั้นอยู่ไกลไม่สามารถมาเบิกความที่ศาลได้ มาตรา ๒๕๑ นอกจากนี้มาตรา 58 a มาตรา 168 e มาตรา 247 a และ มาตรา 255 a ยังได้วางหลักว่าพยานอาจถูกซักถามต่างหากโดยผู้พิพากษาเสียตั้งแต่ในชั้นสอบสวน โดยเป็นกระบวนการที่แยกออกจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาและในชั้นพิจารณาคดีนั้น พยานก็ไม่ต้องปรากฏตัวในห้องพิจารณาเพื่อการซักถามทุกครั้งไปในทั้งสองกรณีดังกล่าว คำให้การของพยานจะถูกส่งผ่านทางวิดีโอ ไปพร้อมกับมีการบันทึกภาพและเสียงด้วยหากเข้าเงื่อนไขตามกฎหมาย นอกจากนี้ ยังอาจให้มีการบันทึกคำถามโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและอัยการ

๕. มาตรการช่วยเหลือและเยียวยาจากภาครัฐ

มาตรการช่วยเหลือและเยียวยาจากภาครัฐ เป็นบทบาทของรัฐในการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ต่อตัวพยาน โดยใช้กลไกและงบประมาณของรัฐ อาทิ เช่น การช่วยทางคดี การเรียกกรองสิทธิต่าง ๆ การช่วยเหลือทางการเงิน จ่ายค่าเลี้ยงชีพ การรักษาพยาบาล ให้การศึกษา การอบรมช่วยงานอาชีพ รวมถึงครอบครัวของพยานด้วย เป็นต้น ซึ่งแต่ละประเทศจะมีลักษณะของการใช้มาตรการช่วยเหลือและเยียวยาจากภาครัฐ ดังนี้

๑) **ประเทศสหรัฐอเมริกา** United States Code Title 18, Part II, Chapter 224 Section 3521 (a) (1) บัญญัติว่าต้องเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมหรือความผิดร้ายแรง เพราะการคุ้มครองพยานเป็นสิ่งสำคัญจำต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก และอาชญากรรมในประเทศสหรัฐอเมริกามีความสลับซับซ้อนซ่อนเงื่อนอย่างมาก และถือเป็นกิจกรรมที่ขยายวงกว้าง ทำให้จำนวนเงินไหลไปสู่ขบวนการดังกล่าวเป็นจำนวนมากผ่านทางสินค้าที่ผิดกฎหมาย การใช้อำนาจ โดยผิดกฎหมาย การฉ้อโกง และการคอร์รัปชัน การนำเข้าและจำหน่ายยาเสพติด รวมทั้งการทำลายสังคมในรูปแบบอื่น เงินและอำนาจ ก่อให้เกิดการทุจริตอย่างเป็นระบบ องค์กรอาชญากรรมในประเทศสหรัฐอเมริกาทำให้ความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจมีน้อยลงเป็นอุปสรรคในทางพาณิชย์ของประเทศและต่างประเทศอย่างรุนแรง รัฐจึงจำต้องให้ความคุ้มครองกับการคุ้มครองพยาน เพื่อให้พยานได้รับความปลอดภัยเพื่อล้มล้างองค์กรอาชญากรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศสหรัฐอเมริกา จึงกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลหน้าที่โดยตรง คือ United States Marshals เพื่อให้ United States Marshals มีอำนาจในการคุ้มครองพยานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเบื้องต้นได้กำหนดให้การรักษาพยาบาล การฝึกงาน สถานที่ศึกษาของบุตรและจัดหางานให้ใหม่ตามความรู้ความถนัดของตน และยังคงกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบดูแลจ่ายค่าครองชีพเบื้องต้น จนกว่าพยานจะช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้

๒) **ประเทศออสเตรเลีย** พระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน ค.ศ. 1994 (Witness Protection Act 1994) ถือเป็นหลักกฎหมายคุ้มครองพยานที่วางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองพยานอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถทำให้พยานกล้าที่จะมาเป็นพยาน เพื่อเป็นการล้มล้างองค์กรอาชญากรรมต่าง ๆ รัฐจึงกำหนดให้มีการจัดตั้งโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติ หรือ National Witness Protection Program (NWPP) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองพยานของประเทศออสเตรเลีย กำหนดให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติออสเตรเลีย (The Commissioner of the Australian Federal Police) เป็นผู้รักษาการตามโครงการคุ้มครองพยาน มีอำนาจตัดสินใจว่าบุคคลใดสมควรได้รับการคุ้มครอง และให้มีอำนาจในการที่จะอนุญาตให้พยานเปลี่ยนแปลงหลักฐานข้อมูลส่วนตัวใหม่ จัดหาสถานที่อยู่ให้พยานใหม่ จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้พยาน จัดการขนย้ายทรัพย์สินของพยาน ดำเนินการช่วยเหลือทางการเงินแก่พยานตามสมควร

๓) **ประเทศเยอรมันหรือสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี** การที่จะพิจารณาว่าเงื่อนไขใดหรือรูปแบบอย่างไร ถึงจะสามารถนำมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานไปใช้ได้นั้นขึ้นอยู่กับประเภทลักษณะของอาชญากรรม โดยต้องถึงระดับที่เป็นอาชญากรรมรุนแรง (serious crime) ได้แก่ องค์กรอาชญากรรม (organized crime) แต่มาตรการพิเศษที่ถูกกำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่เพียงพอที่จะสามารถคุ้มครองพยานได้ รัฐจึงได้หาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อต้องการที่จะสร้างความปลอดภัยให้แก่พยานสูงสุด โดยการนำหลักเกณฑ์ที่บัญญัติในกฎหมาย (police law) มาสนับสนุนการคุ้มครองพยานในช่วงก่อนที่จะดำเนินคดี จึงทำให้การคุ้มครองพยานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทั้งก่อนและหลังการพิจารณาคดี แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นแล้ว ประเทศเยอรมันยังได้กำหนดให้มีพระราชบัญญัติที่ทำให้การคุ้มครองพยานเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือให้การคุ้มครองพยานสอดคล้องกันที่เรียกว่า (The Act to Harmonize the Protection of Witness at Risk) และทั้งนี้ บทบัญญัติในกฎหมาย (Police Law) ได้กำหนดมาตรการในการคุ้มครองพยานของเจ้าหน้าที่ โดยให้เจ้าหน้าที่ดูแลสภาพจิตใจของพยาน

และให้คำแนะนำในทางด้านพฤติกรรม จัดให้มีพนักงานตำรวจคุ้มครองความปลอดภัยของพยาน ในระยะเวลาที่ยาวนาน โดยจัดตำรวจติดตามทั้งแบบเปิดเผยและแบบเป็นการลับ จัดหาชื่อ ที่อยู่ เอกสารเกี่ยวกับรูปพรรณสัณฐานใหม่ อาชีพใหม่ โดยจะอยู่ห้องที่หรือภูมิลำเนาอื่นภายในประเทศหรือนอกประเทศก็ได้ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในด้านเงินทุนเลี้ยงชีพ เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีอาชีพใหม่ และสามารถเลี้ยงตนเองได้

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ในแต่ละประเทศได้มีการจัดให้มีมาตรการคุ้มครองพยานในคดีอาญาซึ่งสอดคล้องกับหลักการเรื่องการคุ้มครองพยานภายใต้อนุสัญญาแห่งสหประชาชาติต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ (The United Nations Convention against Transnational Organized Crime) ที่กำหนดไว้ใน ข้อ ๒๔ ที่มีผลบังคับใช้แล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๙ กันยายน ค.ศ. ๒๐๐๓ (พ.ศ. ๒๕๔๖) ความว่า รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องใช้มาตรการทั้งหลายที่เหมาะสมภายในวิธิต่างของตนเพื่อที่จะให้ความคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพแก่พยานจากการแก้แค้น หรือข่มขู่ที่อาจเกิดขึ้นได้ในการดำเนินคดีอาญา ซึ่งพยานผู้นั้นเป็นผู้ให้การที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่ครอบคลุมภายใต้อนุสัญญานี้ และแก่ญาติและบุคคลอื่นที่ใกล้ชิดกับพยานผู้นั้นตามความเหมาะสม ถือเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีสำหรับการคุ้มครองพยานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมขององค์การสหประชาชาติ

ผลการดำเนินงานคุ้มครองพยานในคดีสำคัญ*

ผลการดำเนินงานคุ้มครองพยาน ในคดีสำคัญ ข้อมูล ณ วันที่ 17 พฤศจิกายน 2564	
1	ความมั่นคง : วางระเบิด ปัตตานี
ผลคดี <ul style="list-style-type: none">วางระเบิดค้ำบังกิชิปัตตานี ศาลอุทธรณ์พิพากษา จำเลยที่ 1 จำคุก 12 ปี จำเลยที่ 2 จำคุก 8 ปีวางระเบิด จนท.อส. เสียชีวิต และวางระเบิดตู้เอทีเอ็ม ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุก จำเลย 12 ปี 24 เดือน	พยานที่ยื่นคำร้องขอคุ้มครอง จำนวน 2 คน ระยะเวลาที่คุ้มครอง 13 พ.ค 61 - 10 พ.ค 62 งบประมาณที่ใช้ 988,840 บาท
	
2	คดีเพศ : รุมโทรม เกาะแรด
ผลคดี <ul style="list-style-type: none">ศาลจังหวัดพังงาพิพากษา ลงโทษจำเลยทั้ง 11 คน ในข้อหา ร่วมกันข่มขืนกระทำชำเราหญิงสาว อายุไม่เกิน 15 ปี ตัดสินจำคุกจำเลยที่ 1-7 ตลอดชีวิต จำเลยที่ 8 จำคุก 45 ปี จำเลยที่ 9 และจำเลยที่ 11 ลงโทษ จำคุกคนละ 15 ปี จำเลยที่ 10 ลงโทษจำคุก 20 ปี 4 เดือน	พยานที่ยื่นคำร้องขอคุ้มครอง จำนวน 4 คน ระยะเวลาที่คุ้มครอง 30 พ.ย 60 - 31 ธ.ค 62 งบประมาณที่ใช้ 2,448,542.10 บาท
	
3	คดีค้ำมนุษย์ : นกฮูกน้ำเพียงดิน
<ul style="list-style-type: none">ศาลอาญาพิพากษา ให้จำเลยที่ 1-3 มีความผิดลักษณะสมคบกันค้ำมนุษย์ พิกษาจำเลยที่ 1-2 จำคุก 183 ปี และจำเลยที่ 3 เป็นเจ้าพนักงานตำรวจ ลงโทษเป็น 2 เท่า จำคุก 309 ปี ส่วนจำเลยที่ 4 กระทำผิดเพียงคนเดียว จำคุก 65 ปี	พยานที่ยื่นคำร้องขอคุ้มครอง จำนวน 3 คน ระยะเวลาที่คุ้มครอง 1 พ.ค 60 - 2 พ.ค 62 งบประมาณที่ใช้ 2,144,855 บาท
	

**กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
สำนักงานคุ้มครองพยาน**

* ที่มา : กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานคุ้มครองพยาน. (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔)

สถิติการคุ้มครองพยาน
(ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547 - 2565)*

* ที่มา : กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานคุ้มครองพยาน. (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔)

WITNESS PROTECTION OFFICE
RIGHTS AND LIBERTIES PROTECTION DEPARTMENT
MINISTRY OF JUSTICE

สถิติการคุ้มครองพยาน

อุปนิสัยและใช้งบประมาณของกรมฯ

ข้อมูล ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน 2564

อยู่ระหว่าง
คุ้มครอง

99 คน

45 54

ตัวชีวิต
ปี 2565 **165** คน

พยาน
รวมทั้งสิ้น **103** คน

ขาดเป้าหมาย 62 คน

- พยานต่อเนื่อง = 103 คน คิดเป็น +
- พยาน ปี 65 = - คน 62.42%

เบิกจ่าย
5.66%

1,012,928.00

16,867,672.00 คงเหลือ
94.34%

งบทั้งสิ้น 17,880,600 บาท

ฐานความผิด

ชีวิต 43

ค้ำมนุษย์ 15

มั่นคง 12

ทุจริต 11

เพศ 8

เลือกตั้ง 4

ยาเสพติด 3

ร่างกาย 2

ทรัพย์สิน 1

หน่วยคุ้มครอง

29 สำนักงานคุ้มครองพยาน

49 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

12 ทหาร

8 กรมการปกครอง

1 กรมราชทัณฑ์

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
สำนักงานคุ้มครองพยาน

ลำดับ		ปีงบประมาณ		สถิติพยานที่อยู่ระหว่างการคุ้มครองความปลอดภัย แยกตามฐานความผิด														รวมทั้งสิ้น/คน			
				ฐานความผิดที่ยื่นคำร้องอยู่ระหว่างการคุ้มครองความปลอดภัย																	
		๕๒	๕๓	๕๔	๕๕	๕๖	๕๗	๕๘	๕๙	๖๐	๖๑	๖๒	๖๓	๖๔	๖๕	๖๖	๖๗	๖๘	๖๙	๗๐	
1	2558	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
2	2559	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
3	2560	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
4	2561	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
5	2562	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	2563	6	0	0	8	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21
7	2564	36	2	1	0	8	3	3	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	68
8	2565	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
รวมทั้งสิ้น		43	2	1	8	11	12	3	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	99
หมายเหตุ : ฐานความผิดตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547 - 2557 และ 2562 ถึงสิ้นสุดการคุ้มครอง																					
ข้อมูล ณ วันที่ 11/11/2564																					

สถิติการดำเนินการคุ้มครองพยาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546													
ปีงบประมาณ . 2547 - 2565													
ลำดับ	ปีงบประมาณ	ยื่นคำร้อง		ตรวจสอบข้อเท็จจริง		ยกคำร้อง		อนุมัติให้คุ้มครอง		สิ้นสุดการคุ้มครอง		อยู่ระหว่างการคุ้มครอง	
		เรื่อง	คน	เรื่อง	คน	เรื่อง	คน	เรื่อง	คน	เรื่อง	คน	เรื่อง	คน
1	2547	11	11	0	0	5	5	6	6	6	6	0	0
2	2548	57	93	0	0	12	12	45	81	45	81	0	0
3	2549	107	208	0	0	43	44	64	164	64	164	0	0
4	2550	107	165	0	0	26	26	81	139	81	139	0	0
5	2551	123	228	0	0	46	46	77	182	77	182	0	0
6	2552	126	256	0	0	57	57	69	199	69	199	0	0
7	2553	80	207	0	0	33	33	47	174	47	174	0	0
8	2554	110	247	0	0	18	49	92	198	92	198	0	0
9	2555	86	187	0	0	23	53	63	134	63	134	0	0
10	2556	78	190	0	0	29	64	49	126	49	126	0	0
11	2557	92	254	0	0	13	36	79	218	79	218	0	0
12	2558	118	325	0	0	41	95	77	230	76	229	1	1
13	2559	278	435	0	0	63	122	215	313	214	312	1	1
14	2560	261	379	0	0	73	128	188	251	186	249	2	2
15	2561	116	230	0	0	67	171	49	59	43	53	6	6
16	2562	209	282	0	0	42	90	167	192	167	192	0	0
17	2563	118	228	0	0	39	111	79	117	70	96	9	21
18	2564	97	210	6	14	49	112	42	84	6	16	36	68
19	2565	5	39	5	39	0	0	0	0	0	0	0	0
รวมทั้งสิ้น		2,179	4,174	11	53	679	1,254	1,489	2,867	1,434	2,768	55	99

ข้อมูล ณ วันที่ 11/11/2564

ภาคผนวก

- : สำเนาหนังสือสภาผู้แทนราษฎร ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๒๓๗๐ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. กราบเรียน ประธานวุฒิสภา
- : ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- : รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน
(๑)
วุฒิสภาต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ..... 9263
วันที่..... 15 พ.ย. 2564
เวลา..... 9.36 น.

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๗๓๗๐

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล บันทึกวิเคราะห์
สรุปสาระสำคัญ และเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)
วันพุธที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ และครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
ซึ่งคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ

ฉะนั้น จึงส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาเพื่อนำเสนอต่อวุฒิสภาพิจารณาต่อไป
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๖

อนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายชวน หลีกภัย)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สำนักงานบริหารทั่วไป
รับที่...๒17/๒๒ วันที่...10/พ-ย-๒๒
เวลา...11:2๕ ถึง...พ.ร.ง.....
ดำเนินการประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๒๕๒ ๕๕๐๐ ต่อ ๗๕๑๑

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ
รับที่...๗/๒๕๖๔
วันที่...๑๕/พ.ย./๒๕
เวลา...๑๑.๕๘

(๒)
สารบบ

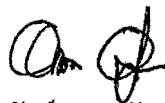
ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ
ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๗
กรกฎาคม ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และ
ตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วจึงได้เสนอ
ต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง)
วันพุธที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ และครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง แล้วลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้
และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญฯ

ร่างพระราชบัญญัตินี้สภาผู้แทนราษฎรส่งให้วุฒิสภาเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

ว่าที่ ร.ต.ต.

(อาพิชิต์ สุขะนันท์)

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(๓)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ...)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ ดังต่อไปนี้

- (๑) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “พยาน” และเพิ่มบทนิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓)
- (๒) แก้ไขเพิ่มเติมมาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยานเกี่ยวกับการประเมินพฤติการณ์ความไม่ปลอดภัยและการขยายระยะเวลาการคุ้มครองพยาน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖ วรรคสอง)
- (๓) แก้ไขเพิ่มเติมมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานเกี่ยวกับคดีความผิดที่พยานอาจได้รับความคุ้มครอง การจ่ายค่าเลี้ยงชีพ และเหตุที่อาจสั่งให้การคุ้มครองพยานสิ้นสุดลง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ (๒) และ (๓) และมาตรา ๑๐ และเพิ่มมาตรา ๑๒ (๖))
- (๔) แก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของสำนักงานคุ้มครองพยานและกำหนดอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองความปลอดภัยของพยาน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓ และเพิ่มมาตรา ๑๓/๑)
- (๕) แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน หน้าที่และอำนาจของสำนักงานคุ้มครองพยานและอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ และหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน เพื่อให้พยานเกิดความเชื่อมั่น ได้รับความคุ้มครอง และได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “พยาน” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“พยาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งจะมาให้หรือได้ให้ข้อเท็จจริงต่อ พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาล ในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ระหว่างบทนิยามคำว่า “ความปลอดภัย” และ “รัฐมนตรี” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การแจ้ง การออกคำสั่ง และวิธีการที่เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่น จะให้ความคุ้มครองแก่พยานตามคำร้อง การประเมินพฤติการณ์ความไม่ปลอดภัย และการขยาย และการสิ้นสุดซึ่งการคุ้มครองตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดโดยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความใน (๒) และ (๓) ของมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๒) คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือคดีความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(๓) คดีความผิดเกี่ยวกับเพศหรือคดีความผิดฐานพรากเด็กหรือผู้เยาว์ ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๐ ให้สำนักงานคุ้มครองพยานดำเนินการเพื่อคุ้มครองพยาน ตามมาตรการพิเศษอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ย้ายที่อยู่หรือจัดหาที่พักอันเหมาะสม

(๒) จ่ายค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่พยาน สามเณร ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน

(๓) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามคำขอของพยานด้วย

(๔) ดำเนินการเพื่อให้มีอาชีพ ให้มีการศึกษาอบรม หรือดำเนินการใด เพื่อให้พยานสามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามที่เหมาะสม

(๕) ช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิที่พยานพึงได้รับ

(๖) ดำเนินการให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยในระยะเวลาที่จำเป็น

(๗) ดำเนินการอื่นใดให้พยานได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับความคุ้มครอง ตามที่เห็นสมควร

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง (๓) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคุ้มครองพยาน ซึ่งได้รับอนุมัติเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษา ศาลอาญา เพื่อมีคำสั่งให้กรมการปกครองดำเนินการเปลี่ยนแปลงข้อมูลหลักฐานการทะเบียนราษฎร

ในกรณีที่ได้มีการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามที่สำนักงานคุ้มครองพยานแจ้งมา โดยให้ถือว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นความลับ และห้ามมิให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดเผยข้อมูลนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม การดำเนินการตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด และให้คำนึงถึงการดำรงชีวิตตามปกติของพยานด้วย”

มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๖) ของมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติ คุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖

“(๖) เหตุอื่นใดตามที่เห็นสมควรโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและการดำรงชีวิต ตามปกติของพยาน”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน ในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓ ให้จัดตั้งสำนักงานคุ้มครองพยานขึ้นในกระทรวงยุติธรรม และให้มีหน้าที่และอำนาจรับผิดชอบเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานตามมาตราการทั่วไป และมาตรการพิเศษ การปฏิบัติที่เหมาะสมต่อพยาน การจัดให้มีการฝึกอบรมการคุ้มครองพยาน รวมทั้งการประสานและร่วมมือกันในการปฏิบัติงานและในด้านข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยของพยานตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่พยานได้มาเป็นพยาน และจากการมาเป็นพยานดังกล่าว เป็นเหตุให้พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ได้รับความเดือดร้อนหรือได้รับผลกระทบจนไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ สำนักงานคุ้มครองพยาน มีอำนาจประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล การฝึกอาชีพ การจัดหางาน หรือการจ่ายเงินดำรงชีพที่เหมาะสม ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติ คุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖

“มาตรา ๑๓/๑ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยของพยาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจค้นตัวบุคคลหรือยานพาหนะที่มีเหตุอันควรเชื่อว่า

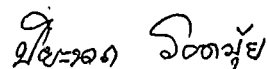
จะก่อภัยอันตรายหรือคุกคามพยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน รวมทั้งมีอำนาจยึดสิ่งของหรือทรัพย์สินที่อาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ในกรณีที่เป็นความผิดทางอาญาให้มีอำนาจจับกุมและแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแห่งท้องที่ที่จับเพื่อดำเนินการต่อไป”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๗ เมื่อพยานได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา หรือพนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือเบิกความต่อศาลแล้ว พยานพึงมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควร ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง แต่ในกรณีที่เป็นพยานโจทก์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวซึ่งผู้เสียหายเป็นโจทก์หรือเป็นพยานจำเลย ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะมีคำสั่งให้มีการจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายดังกล่าว แต่ไม่เกินอัตราตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ในกรณีที่พยานเดินทางมาแล้ว แต่มีเหตุทำให้ไม่ได้ให้การหรือขึ้นเบิกความ โดยมีเหตุอันเนื่องมาจากตัวพยานเจตนาไม่ให้การหรือเบิกความ หรือมีเหตุสุดวิสัย ให้พยานได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”

.....
.....
ถูกต้องตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

(นางปิยะนาถ รัตมัย)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพระราชบัญญัติและนิติ ๑

สำนักงานประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน หน้าที่และอำนาจของสำนักงานคุ้มครองพยาน และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ และหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน เพื่อให้พยานเกิดความเชื่อมั่น ได้รับความคุ้มครอง และได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนี้

๒.๑ กำหนดวันใช้บังคับของร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๒ แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “พยาน” ให้หมายถึงบุคคลซึ่งจะมาให้หรือได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาล ในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ (ร่างมาตรา ๓ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓))

๒.๓ เพิ่มบทนิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ให้หมายถึงผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓))

๒.๔ แก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้มาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยาน เพื่อให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องออกกระเบียบเกี่ยวกับการแจ้ง การออกคำสั่ง และวิธีการที่เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นจะให้ความคุ้มครองแก่พยานตามคำร้อง การประเมินพฤติการณ์ความไม่ปลอดภัย และการขยายและการสิ้นสุดซึ่งการคุ้มครองพยาน (ร่างมาตรา ๕ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖ วรรคสอง))

๒.๕ แก้ไขเพิ่มเติมการใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน ดังต่อไปนี้

๒.๕.๑ แก้ไขเพิ่มเติมให้พยานในคดีดังต่อไปนี้ อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษ (ร่างมาตรา ๖ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ (๒) และ (๓)))

(๑) คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือคดีความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) คดีความผิดตามมาตรา ๒๘๒ มาตรา ๒๘๓ มาตรา ๓๑๗ มาตรา ๓๑๘ หรือมาตรา ๓๑๙ แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี

๒.๕.๒ แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การดำเนินการคุ้มครองพยานตามมาตราการพิเศษ โดยกำหนดให้สำนักงานคุ้มครองพยานจ่ายค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานตามระยะเวลาที่อยู่ในความคุ้มครอง นอกจากนี้ ในกรณีที่สำนักงานคุ้มครองพยานประสงค์จะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามคำขอของพยาน ให้สำนักงานคุ้มครองพยานแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร กฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เมื่อหน่วยงานดังกล่าวได้รับแจ้งแล้ว ให้มีหน้าที่และอำนาจดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานนั้นกำหนด

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการดำเนินมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานทุกมาตรการ ให้ถือเป็นความลับ และห้ามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดเผยข้อมูลนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ทั้งนี้ การดำเนินการตามมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยให้คำนึงถึงการดำรงชีวิตตามปกติของพยานด้วย (ร่างมาตรา ๗ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐))

๒.๕.๓ เพิ่มเหตุอื่นใดที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายเห็นสมควรโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและการดำรงชีวิตตามปกติของพยานเป็นเหตุที่อาจสั่งให้การคุ้มครองพยานตามมาตราการพิเศษสิ้นสุดลง (ร่างมาตรา ๘ (เพิ่มมาตรา ๑๒ (๖)))

๒.๖ แก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของสำนักงานคุ้มครองพยาน โดยกำหนดให้สำนักงานคุ้มครองพยานมีหน้าที่และอำนาจจัดให้มีการฝึกอบรมการคุ้มครองพยานเพิ่มขึ้นในกรณีที่พยานได้มาเป็นพยาน และจากการมาเป็นพยานดังกล่าวเป็นเหตุให้พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานได้รับความเดือดร้อนหรือได้รับผลกระทบจนไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ สำนักงานคุ้มครองพยานมีอำนาจประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล การฝึกอาชีพ การจัดหางาน หรือการจ่ายเงินดำรงชีพที่เหมาะสม ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด (ร่างมาตรา ๙ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๓))

๒.๗ เพิ่มอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีอำนาจตรวจค้นตัวบุคคลหรือยานพาหนะที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะก่อภัยอันตรายหรือคุกคามพยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน รวมทั้งมีอำนาจยึดสิ่งของหรือทรัพย์สินที่อาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน และในกรณีที่เป็นความผิดทางอาญาให้มีอำนาจจับกุมและแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแห่งท้องที่ที่จับเพื่อดำเนินการต่อไป (ร่างมาตรา ๑๐ (เพิ่มมาตรา ๑๗/๑))

๒.๘ แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน โดยกำหนดให้พยานมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควรเมื่อพยานได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา หรือพนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือเบิกความต่อศาลแล้ว ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง แต่ในกรณีที่เป็นพยานโจทก์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวซึ่งผู้เสียหายเป็นโจทก์หรือเป็นพยานจำเลย ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะมีคำสั่งให้มีการจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายดังกล่าว แต่ไม่เกินอัตราตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และกำหนดเพิ่มเติมให้พยานได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในกรณีที่พยานเดินทางมาแล้ว แต่มีเหตุทำให้ไม่ได้ให้การหรือขึ้นเบิกความโดยมิใช่เหตุอันเนื่องมาจากตัวพยานเจตนาไม่ให้การหรือเบิกความ หรือมีเหตุสุดวิสัย ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๑๑ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗))

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

พยานถือเป็นบุคคลสำคัญในการให้ข้อเท็จจริงแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างถูกต้อง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของรัฐในการให้ความคุ้มครองพยานให้มีความปลอดภัย รวมทั้งการช่วยเหลือค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควรแก่พยาน นอกจากนี้ สมควรกำหนดหน้าที่และอำนาจของสำนักงานคุ้มครองพยาน รวมทั้งเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองพยาน เพื่อให้การคุ้มครองพยานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะทำให้พยานเกิดความเชื่อมั่น ได้รับความคุ้มครอง และได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ.

กฎหมายใหม่ แก้ไข/ปรับปรุง ยกเลิก

หน่วยงานของรัฐผู้เสนอร่างกฎหมาย กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในเรื่อง

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง หัวข้อที่ ๕.๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหา
ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกความยุติธรรม แก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ให้เกิดความสงบสุข เกิดความร่วมมืออันดีระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้
ประชาชนรู้สึกปลอดภัยและเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
หัวข้อที่ ๖.๒ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม
และสอดคล้องกับ ข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศในเรื่อง

แผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

- ประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : มีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไก
ในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย

- ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย
ที่มีความสำคัญและจัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งการให้ความ
ช่วยเหลือ ทางกฎหมายแก่ประชาชน

- ประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ : มีกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

- ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึง
กระบวนการยุติธรรม

ส่วนที่ ๑

เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๑. สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และผลกระทบของปัญหา

๑.๑ ปัญหาคืออะไร สาเหตุของปัญหาคืออะไร และผลกระทบของปัญหาคืออะไร

• ปัญหาและสาเหตุของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๔ บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญาให้ได้รับความคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสม และค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ จึงได้ตราพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดบทบัญญัติรวม ๖ หมวด ๒๓ มาตรา ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๖

ผลบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวมาซึ่งเวลาหนึ่งพบว่า บทบัญญัติบางมาตราที่บัญญัติไว้ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน สภาพเศรษฐกิจ ภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับพยาน กระบวนการยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการทั่วไป และมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน เจ้าหน้าที่และอำนาจของพนักงานคุ้มครองพยาน และหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน เพื่อให้พยานเกิดความเชื่อมั่น ได้รับความคุ้มครอง และได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม

• ผลกระทบของปัญหา

- ๑) ความเชื่อมั่นและศรัทธาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาลดลง
- ๒) พยานไม่มีความเชื่อมั่น และไม่กล้าที่จะมาเป็นพยาน ทำให้เกิดผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
 - ๓) ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้
 - ๔) มีผลกระทบต่อความมั่นคงและภาพลักษณ์ของประเทศ
 - ๕) สร้างภาระค่าใช้จ่ายแก่พยานที่มาให้การเป็นพยาน
 - ๖) การปฏิบัติภารกิจงานคุ้มครองพยาน ไม่มีประสิทธิภาพสูงสุดตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

๑.๒ เหตุใดรัฐจึงควรแทรกแซงในเรื่องนี้

เนื่องจากภายหลังที่พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้บังคับใช้มาระยะหนึ่งแล้ว ปรากฏว่ามีบทบัญญัติบางมาตราไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเชื่อมั่นให้กับพยาน ดังนั้น เพื่อให้การคุ้มครองพยานสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๘ รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

ได้โดยสะดวกรวดเร็วและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร จึงเห็นควรปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖

๒. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการแทรกแซง

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการแทรกแซงคืออะไร

เพื่อแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ในการเข้าถึงสิทธิของพยานหรือผู้มาให้ข้อมูล อันเป็นประโยชน์ต่อทางราชการได้อย่างครอบคลุมและได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม การคุ้มครองความปลอดภัยของพนักงานเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงลดภาระค่าใช้จ่ายของพยานที่เกิดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและสภาพการณ์ปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมและยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองพยานในประเทศไทย

๓. การแก้ปัญหาในปัจจุบัน

๓.๑ วิธีการแก้ปัญหาที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันคืออะไร

การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ในประเด็นของบทนิยามคำว่า "พยาน" และเพิ่มบทนิยามคำว่า "พนักงานเจ้าหน้าที่" (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓) แก้ไขเพิ่มเติมมาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยานเกี่ยวกับการประเมินพฤติการณ์ ความไม่ปลอดภัยและการขยายระยะเวลาการคุ้มครองพยาน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖ วรรคสอง) แก้ไขเพิ่มเติมมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานเกี่ยวกับคดีความผิดที่พยานอาจได้รับความคุ้มครอง การจ่ายค่าเลี้ยงชีพ และเหตุที่อาจสั่งให้การคุ้มครองพยานสิ้นสุดลง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘ (๒) และ (๓) และมาตรา ๑๐ และเพิ่มมาตรา ๑๒ (๖)) แก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของสำนักงานคุ้มครองพยาน และกำหนดอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองความปลอดภัยของพยาน (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๓ และเพิ่มมาตรา ๑๗(๑) และแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗) ทั้งนี้ การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานในคดีอาญาเพื่อให้เข้าถึงสิทธิของพยานหรือผู้มาให้ข้อมูล อันเป็นประโยชน์ต่อทางราชการได้อย่างครอบคลุมและได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม ลดภาระค่าใช้จ่ายของพยานที่เกิดขึ้น รวมถึงเพื่อให้การคุ้มครองความปลอดภัยของพนักงานเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒ ต่างประเทศแก้ปัญหาได้อย่างไร (ถ้ามี) และควรดำเนินการดังกล่าวเหมาะสมกับสังคมไทยหรือไม่ อย่างไร

- ต่างประเทศแก้ปัญหาได้อย่างไร (ถ้ามี)

การคุ้มครองพยานนั้นถือเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นหัวใจของกระบวนการยุติธรรมอย่างที่สุด ดังนั้นในแต่ละประเทศล้วนมีมาตรการในการคุ้มครองพยานแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและบริบทของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ แต่เพื่อให้การกำหนดมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานไปในทิศทางเดียวกัน

หรือมีมาตรฐานใกล้เคียงกันแล้ว สหประชาชาติจึงได้มีการวางหลักการเรื่องการคุ้มครองพยานในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. ๒๐๐๐ (The United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000) (มติที่ประชุมสมัชชาใหญ่เลขที่ ๕๕/๒๕ ภาคผนวก ๑) (General Assembly Resolution ๕๕/๒๕, annex I) เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ค.ศ. ๒๐๐๐ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่นานาประเทศให้ความสำคัญในการต่อต้านกับอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ โดยรัฐภาคีสมาชิกได้มีการลงนามร่วมกันในการประชุมที่ Palermo ประเทศอิตาลี ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๕ ธันวาคม ค.ศ. ๒๐๐๐ (สำหรับประเทศไทยได้ลงนามเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ค.ศ. ๒๐๐๑) (พ.ศ. ๒๕๔๓) และมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๒๙ กันยายน ค.ศ. ๒๐๐๓ (พ.ศ. ๒๕๔๖) ในการนี้ประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐภาคีสมาชิกอยู่แล้ว ได้นำหลักการภายใต้อนุสัญญาดังกล่าวนี้เข้าสู่กระบวนการให้สัตยาบันภายใต้กฎหมายแห่งราชอาณาจักรไทยเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ค.ศ. ๒๐๐๓ (พ.ศ. ๒๕๔๖)

ได้มีการกำหนดแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับการคุ้มครองพยานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม (Good Practices for the Protection of Witnesses in Criminal Proceedings Involving Organized Crime ๒๐๐๘) จะได้มีการเป็นแบบอย่างในการคุ้มครองพยานให้กับรัฐภาคีสมาชิก แต่อย่างไรก็ตามมาตรการพิเศษของแต่ละประเทศ ต่างมีการกำหนดเงื่อนไขรูปแบบและวิธีการบังคับใช้ไว้หลากหลายต่างกัน แต่สิ่งเดียวที่เหมือนกันคือการที่จะนำมาตรการพิเศษดังกล่าวไปใช้ในการคุ้มครองพยานนั้นทุกประเทศต่างต้องการให้พยาน หรือบุคคลที่พยานร้องขอให้มีการคุ้มครองนั้นได้รับความปลอดภัยสูงสุด และทำให้พยานเกิดความเชื่อมั่นกับการเบิกความดังกล่าว ผลของมาตรการกระทำดังกล่าว ย่อมจะทำให้การพิจารณาคดีอาญาเป็นไปด้วยความยุติธรรม

- การดำเนินการดังกล่าวเหมาะสมกับสังคมไทยหรือไม่ อย่างไร

การดำเนินงานคุ้มครองพยานเป็นผลดีต่อประเทศไทยรวมถึงภาพลักษณ์อันดีแก่ประชาคมโลก ในการปฏิบัติตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาระหว่างประเทศ

๔. การรับฟังความคิดเห็น

- ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องแล้ว
- ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบแล้ว

๕. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

ร่างกฎหมายนี้มีความสัมพันธ์หรือใกล้เคียงกับกฎหมายอื่นหรือไม่ อย่างไร

ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ มีความสัมพันธ์และใกล้เคียงกับประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ทั้งนี้ ต้องเป็นพยานที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา

๖. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๖.๑ กฎหมายนี้จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพ หรือก่อให้เกิดหน้าที่หรือภาระอะไรแก่ใครบ้าง

ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือจะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กรมราชทัณฑ์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งพยานและบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานที่ขอเข้าโครงการคุ้มครองพยานก็มีอยู่ในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

๖.๒ มีมาตรการป้องกัน แก้อันตราย คุ้มครอง หรือเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบตาม ๖.๑ อย่างไร

- ไม่มี เนื่องจากสอดคล้องกับการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานดังกล่าวอยู่แล้ว

๖.๓ กฎหมายนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศ สังคม หรือประชาชนอย่างไร

กฎหมายนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศ สังคม หรือประชาชน ดังนี้ ประชาชนมีความเชื่อมั่นและมีอิสระในการให้ข้อเท็จจริง และกล้ามาเป็นพยาน เพราะมีกลไกและมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองพยานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ และส่งผลให้สังคมมีความสงบสุขเรียบร้อย และมีศีลธรรมอันดี และส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย

๗. ความพร้อมและต้นทุนของรัฐในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

๗.๑ หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

๗.๒ มีแนวทางและระยะเวลาเตรียมการในการปฏิบัติตามหรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร

เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เนื่องจากต้องจัดทำกฎหมายอนุบัญญัติรองรับ

และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกหรือลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการหรือไม่

มีการวางแผนที่จะใช้สื่อสารสนเทศต่างๆ เช่น เว็บไซต์ ไลน์ ไลน์มีเดีย วารสาร สื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อสร้างการรับรู้ ซึ่งเป็นช่องทางการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และติดต่อสื่อสาร

๗.๓ มีแนวทางและระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามและการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร

• ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม สามารถใช้วิธีการดังต่อไปนี้

(๑) การจัดอบรม/เสวนา/ประชุมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามและการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

(๒) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เว็บไซต์ Facebook Line เป็นต้น

(๓) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่ความรู้

- เจ้าหน้าที่ของรัฐ สามารถใช้วิธีการดังต่อไปนี้

(๑) การจัดอบรม/เสวนา/ประชุมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย อย่างต่อเนื่อง

(๒) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เว็บไซต์ Facebook ของหน่วยงานนั้นๆ

๗.๔ ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะต้องใช้ในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ในระยะ ๓ ปีแรก เป็นจำนวน ๘,๗๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับอัตราค่าจ้างที่ต้องใช้เป็นอัตราค่าจ้างคนที่ปฏิบัติ ในหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่เดิม จึงไม่ต้องมีอัตราค่าจ้างเพิ่ม

๘. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๘.๑ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจเชิงบวก

การบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองพยานเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยให้กับพยานซึ่งอาจทำให้สภาพการดำรงชีวิตของพยานเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ไม่สามารถอาจระบุได้ชัดเจนว่าพยานมีฐานะทางการเงินดีขึ้นหรือไม่อย่างไร แต่ในกฎหมายได้กำหนดสิทธิให้พยานได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ ดังนั้นก่อนเข้าโครงการคุ้มครองพยานหากพยานมีรายได้ไม่มากนักก็อาจเป็นเหตุให้พยานมีสภาพทางการเงินที่ดีขึ้นจากเดิม

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจเชิงลบ

กรณีพยานที่มีฐานะทางการเงินที่ดีก่อนเข้าโครงการคุ้มครองพยาน อาจทำให้กระทบต่อฐานะทางการเงิน เพราะพยานต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อตกลง ที่อาจทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ

๘.๒ ผลกระทบต่อสังคม

ผลกระทบต่อสังคมเชิงบวก

พยานมีความเชื่อมั่นและมีอิสระในการให้ข้อเท็จจริง และกล้ามาเป็นพยาน ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ และส่งผลให้สังคมมีความสงบสุขเรียบร้อย และมีศีลธรรมอันดี

ผลกระทบต่อสังคมเชิงลบ

เมื่อพยานเข้าโครงการคุ้มครองพยาน สิทธิและเสรีภาพบางประการต้องเป็นไปตามเงื่อนไข และข้อตกลง อาจทำให้ไม่สะดวกในการจะเดินทางในการประกอบอาชีพ ในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น

๘.๓ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ

- ไม่มี -

๘.๔ ผลกระทบอื่นที่สำคัญ

- ไม่มี -

ส่วนที่ ๒

เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ
การกำหนดโทษอาญา และการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจ

๙. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต

- ไม่มี -

๑๐. เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบคณะกรรมการ

- ไม่มี -

๑๑. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดโทษอาญา

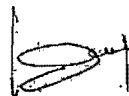
- ไม่มี -

๑๒. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครอง
หรือดำเนินกิจการทางปกครอง

มีกรอบแนวทางในการพิจารณาคำขอคุ้มครองความปลอดภัย ตามมาตรฐานทั่วไปและมาตรฐานการ
พิเศษ โดยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบจะดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงตามองค์ประกอบสำคัญของสารขอ
คุ้มครองพยาน ต้องเป็นพยานในคดีอาญา และถูกข่มขู่คุกคาม เจ้าหน้าที่จะสรุปและประมวลข้อเท็จจริง
เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการพิจารณากลับเครื่อง ที่แต่งตั้งเป็นการภายในของหน่วยงาน เพื่อพิจารณา
ในเบื้องต้นและเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หากเป็นกรณี
การขอคุ้มครองความปลอดภัยตามมาตรฐานพิเศษ ก็จะเสนอเรื่องต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
เพื่อพิจารณานุมัติต่อไป

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลที่ปรากฏในรายงานนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบ
และวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนแล้ว

ลงชื่อ

(นายเรืองศักดิ์ สุจาวี)

อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๓

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

สำนักงานคุ้มครองพยาน

นางสาวสิริมา สุตจิตร

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๒๙๖๒ / ๐๘๙ ๐๔๑ ๖๙๕๖

“การตราพระราชบัญญัติของรัฐสภา”

“มาตรา ๘๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๕ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ ที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้”

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, มาตรา ๘๑)

ออกแบบโดย : สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๙, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๑ - ๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๕

